

Koncernrisikoreport 2014

 Arbejdernes Landsbank

 Arbejdernes Landsbank
Bygger på sunde værdier

Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank | CVR-nr. 31 46 70 12 | København

Koncernrisikoreport 2014 for Arbejdernes Landsbank

Indhold

Risikostyring	
Den overordnede risikostyring	04
Ledelseserklæring	06
Organisationsdiagram for styring af risici	07
Rapporteringsoversigt	08
Kapital og solvensbehov	
Kapitalgrundlag	09
Kapitalkrav (8 pct.)	10
Solvensbehov	10
Kontracyklisk buffer	12
Indfasning af CRD IV	12
Gearingsgrad	12
Konsolidering	12
Eksponeringsklasser	13
Kreditrisiko	
Kreditrisiko på kundeudlån i banken	16
Største kundekreditrisici	18
Kundekreditrisici fordelt på segmenter	20
Systemer til risikorapportering, -måling og -overvågning	26
Politikker til afdækning og reduktion af kunderisici	27
Kreditrisiko på kreditinstitutter	31
Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier	32
Modpartsrisiko	34
ECAI	35
Markeds- og likviditetsrisici	
Markedsrisiko	36
Renterisiko uden for handelsbeholdningen	38
Aktier mv. uden for handelsbeholdningen	38
Likviditetsrisiko	39
Behæftede aktiver	39
Øvrige risici	
Operationel risiko	41
Forretningsrisiko	42
Ejendomsrisiko	42
Aflønningspolitik	42

Den overordnede risikostyring

Koncernen skal ifølge CRR-forordningen artikel 435 stk. 1 offentliggøre

- Strategier og procedurer, som ligger til grund for risikostyringen.
- Strukturen og tilrettelæggelsen af risikostyringen.
- Omfanget og arten af risikostyringen.
- Politikker for afdækning og reduktion af risiko samt procedurer til overvågning af afdæknings- og reduktionsmekanismernes effektivitet.

Formålet med koncernrisikoreporten er således at give et indblik i Arbejdernes Landsbanks interne risikostyring og koncernens måde at betragte og håndtere risiko på i den bagvedliggende risikoorganisation.

Arbejdernes Landsbanks strategi i relation til risikotagning er, at koncernen skal forblive en stærk finansiel enhed for både bankens ejere og bankens kunder, og der lægges vægt på, at banken er bevidst om og har styr på risici, som koncernen er eksponeret overfor.

Den overordnede struktur for risikostyring i Arbejdernes Landsbank tager sit udgangspunkt i følgende:

- Bestyrelsens givne instrukser, bl.a. „Instruks for arbejdsfordelingen mellem bestyrelsen og direktionen i A/S Arbejdernes Landsbank“ med tilhørende „Instruks for rapportering til bestyrelsen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“.
- Det af bestyrelsen nedsatte revisions- og risikoudvalg, som vurderer om de interne kontrol-, revisions-, risiko- og sikkerhedssystemer fungerer effektivt.
- Direktions- og bestyrelsesmøder, hvor retningslinjer for konkrete forretningsmæssige beslutninger lægges, ligesom der på disse møder løbende foretages en vurdering af øvrige risici, som banken er under påvirkning af.
- Møder i Balancestyrings- og risikoudvalget, hvor risikoaspekter diskuteres.
- De frekvente rapporteringer på resultat, forretningsområder, nøgletal og relevante risikomål.

Banken har en risikoansvarlig enhed (All Risk) i regi af Økonomiområdet, som har til formål at sikre, at ledelsen modtager relevant risikoinformation på alle bankens forretningsområder. Funktionen skal sikre, at rapporteringen sker på et ensartet grundlag, samtidigt og frekvent.

Med udgangspunkt i en systematisk rapportering af risici på relevante forretningsområder sikres den nødvendige

handlekraft til korrektion af forretningsudviklingen, der som dette er påkrævet, men også som sikring af, at de påtagede risici er i overensstemmelse med vedtagne beslutninger.

Styringen af risici på de vigtige forretningsområder Kredit og Beholdninger/Likviditet sker i tæt dialog med de enheder, hvor bankforretningerne styres. Bankens afdeling for Kreditrisikoanalyse følger løbende op på garantier, lån og kreditter i bankens filialnet, udarbejder risikoanalyser samt forestår udvikling og vedligeholdelse af værktøjer til kreditovervågning. Intern risikostyring og kontrol i regi af bankens Likviditets- og Finansområde (LIFI) foretager en løbende overvågning af, om banken overholder § 152 i lov om finansiel virksomhed, som angiver en række krav til bankens likviditet, herunder stresstests. Herudover sker der overvågning af efterlevelsen af udarbejdede instrukser og retningslinjer omfattende modparts- og markedsrisici. Der sker en månedlig/kvartalsvis rapportering til bestyrelsen om omfanget af de i perioden påtagede risici. Intern risikostyring og kontrol samt Kreditrisikoanalyse refererer direkte til bankens direktion.

Kreditafdelingen sikrer, at såvel kreditstrategi som kreditpolitik efterleves, og forestår filialkontakten samt kreditrådgivningen i relation til behandling af enkeltsager.

LIFI sikrer, at investeringsstrategien og likviditetspolitikken efterleves, og forestår filialkontakt samt rådgivning på komplicerede forretninger.

Den operationelle risiko er forankret i de enkelte forretningsenheder med henblik på at sikre, at procedurer og foranstaltninger udøves i umiddelbar forlængelse af konstatering af begivenheder, som kan udløse eller har udløst operationel risiko. Banken har systemer til at opsamle risikobegivenheder af operationel karakter, som ud over rapportering til ledelsesformål anvendes til en kontinuerlig forbedring af procedurer og beredskabsplaner.

Bankens Økonomiområde følger op på den driftsøkonomiske udvikling af de forretningsmæssige beslutninger.

Bankens funding sikres fortrinsvis ved indlån, som fortsat er større end vores udlån. For at opfylde vores ønsker om at have en tilfredsstillende overdækning på de i lov om finansiel virksomhed nævnte likviditetskrav søges bankens funding suppleret med likviditet fra inden- og udenlandske samarbejdspartnere.

I den udstrækning, der overvejes eksponering på nye områder, drøftes arten og størrelsen heraf i ledelsen, før

indstilling til bestyrelsen om enten indgåelse af konkrete forretninger eller tilretning af tidligere udfærdigede instrukser finder sted.

Det tilstræbes at opretholde tidssvarende IT-systemer for at kunne understøtte risikostyringen og kvantificere størrelsen af de risici, som koncernen til enhver tid er påvirket af.

Vurdering af koncernens risici sker løbende i forbindelse med den månedlige All Risk rapportering og ved udarbejdelse af forslag til bankens bestyrelse om årsbudget, solvensbehov samt fastlæggelse af niveau for tilstrækkelig kapital.

Ledelseserklæring

I henhold til CRR-forordningen artikel 435 stk. 1 har Aktieselskabet Arbejdernes Landsbanks bestyrelse og direktion den 17. februar 2015 godkendt følgende erklæringer:

„Det er bestyrelsens vurdering, at bankens og koncernens risikostyringsordninger er tilstrækkelige og giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringsystemer er tilstrækkelige i forhold til bankens og koncernens profil og strategi.

Det er bestyrelsens vurdering, at nedenstående beskrivelse af bankens og koncernens overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel samt nøgletal, giver et relevant og dækkende billede af risikoforvaltningen, herunder af, hvordan risikoprofil og den risikotolerance, som bestyrelsen har fastsat, påvirker hinanden.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi, materiale og rapporteringer forelagt for bestyrelsen af bankens direktion, intern revision, bankens risikoansvarlige og complianceansvarlige samt på grundlag af evt. af bestyrelsen indhentede supplerende oplysninger eller redegørelser.

En gennemgang af forretningsmodel og politikker viser, at forretningsmodellens overordnede krav til de enkelte risikoområder fuldt og dækkende udmøntes i de enkelte politikkers mere specificerede grænser.

En gennemgang af bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser viser, at de fastsatte grænser i de enkelte politikker fuldt og dækkende udmøntes i de underliggende retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser, samt at de reelle risici ligger inden for grænserne, fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser.

Det er således bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte aktivitetsområder.

Koncernens forretningsstrategi udspringer af vores vision og værdigrundlag med et mål om inden for vores markedsområde at være en stærk og attraktiv samarbejdspartner for private og erhvervsvirksomheder. Koncernen ønsker en lønsom indtjening baseret på en prissætning af udbudte produkter, som afspejler den risiko og den kapitalbinding, som koncernen påtager sig sammen med en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter. Koncernen ønsker at opretholde en passende robust kapitalbase, som understøtter forretningsmodellen.

Det er koncernens målsætning, at den solvensmæssige overdækning på såvel bank- og koncernniveau i forhold til de opgjorte solvensbehov skal udgøre mindst 2,5 procentpoint + det indfasningskrav, som gælder for kapitalbevaringsbufferen frem mod 2019, dvs. overdækning på 5,0 procentpoint i 2019. Aktuelt udgør overdækningen 6,2 procentpoint.

Den af bestyrelsen besluttede maksimale risikotolerance styres via de fastsatte grænser i de enkelte politikker.

Derudover forholder bestyrelsen sig til de grænser, der er gældende i tilsynsdiamanten, jf. nedenstående tabel, der dels viser tilsynsdiamantens maksimalt tilladte grænseværdier samt bankens aktuelle tal for disse grænseværdier.“

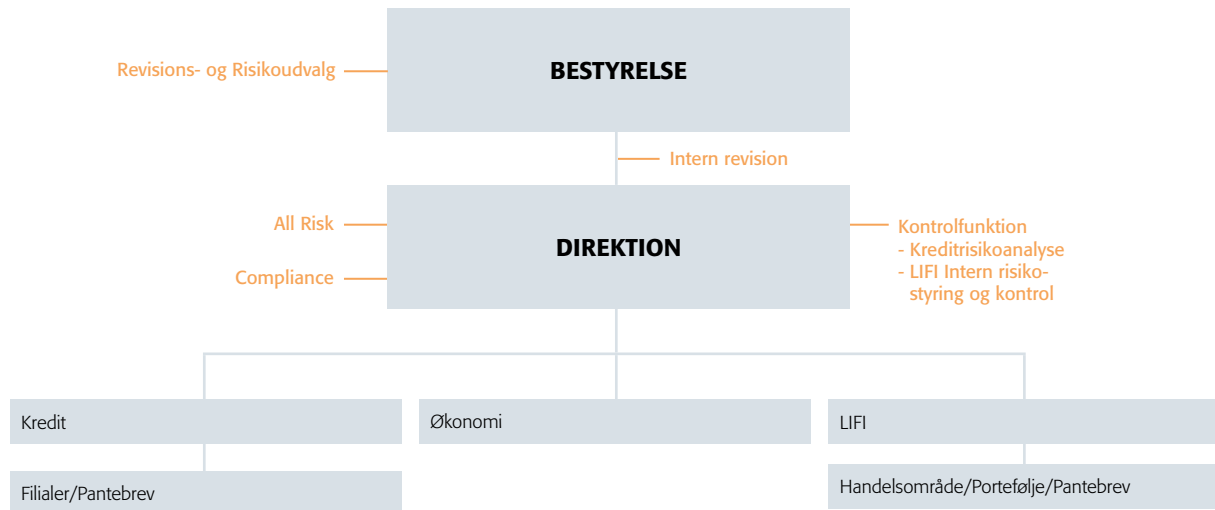
Tabel 1
Finanstilsynets pejlemærker pr. 31.12.2014

	Tilsynsdiamant	Bankens opfyldelse
Udlånsvækst	< 20 pct.	0,9 pct.
Store eksponeringer	< 125 pct.	20,7 pct.
Likviditetsoverdækning	> 50 pct.	229,9 pct.
Stabil funding	< 1	0,6
Ejendomseksponering	< 25 pct.	8,7 pct.

Oplysningsforpligtelser vedr. ledelsessystemer, jf. CRR-forordningen artikel 435, stk. 2, pkt. a.-d. er beskrevet i årsrapporten side 15-21 og på bankens hjemmeside.

Organisationsdiagram for styring af risici

Figur 1

Rapporteringsoversigt

Bestyrelsen modtager løbende rapportering på alle de væsentlige risikoområder.

Årlig frekvent rapportering/godkendelse	Kvartalsvis/månedlig frekvent rapportering/godkendelse
<p>Individuel solvensbehov Vurdering og godkendelse af model for beregning af solvensbehov.</p> <p>Risikopolitikker Gennemgang af risikopolitikker på de enkelte risikoområder (kreditrisiko, markedsrisiko og operationel risiko) og vurdering af behovet for tilpasninger.</p> <p>Beredskabsplaner Gennemgang af beredskabsplaner (kapitalbevaringsplaner, solvensforbedringsplaner og genopretningsplan).</p> <p>Opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici Samlet opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici.</p> <p>Direktionens risikoredegørelse Samlet risikoredegørelse for bankens risikohæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder. Opfølgning på årets risikohandlingsplan samt gennemgang af næste års handlingsplan.</p> <p>Compliance Redegørelse om compliancefunktionens arbejde og koncernens generelle compliance (halvårligt).</p> <p>IT-risiko Gennemgang og opfølgning på bankens IT-sikkerhed og stabilitet på koncernens IT-systemer, herunder outsourcete IT-løsninger.</p> <p>Årsbudget Gennem udarbejdelse af koncernens budget afdækkes de forretningsmæssige og strategiske risici.</p>	<p>Individuelt solvensbehov Vurdering af risikoprofil og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag.</p> <p>Solvens og kapital Solvens- og kapitalopgørelse (månedligt).</p> <p>Fremskrivninger Fremskrivning af bankens kapital, solvens og indtjening under forskellige makroøkonomiske scenarier.</p> <p>Kreditrisici Analyse af udviklingen i udlån og garantier fordelt på ratingkoder, størrelse, kundesegmenter, overtræk mv.</p> <p>Vurdering af nyudlån i kvartalet Vurdering af sammensætning af obligationsbeholdningen fordelt på ratings, udstederkategorier, valuta og værdiansættelsesmetoder (månedligt).</p> <p>Markedsrisici Udvikling i rente-, aktie og valutakursrisici set i forhold til rammer og investeringsstrategi (månedligt).</p> <p>Vurdering af bankens beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen (månedligt).</p> <p>Likviditetsrisici Udvikling i overdækningen i forhold til § 152 i Lov om finansiel virksomhed (månedligt). Analyse af likviditeten på kort og lang sigt, herunder likviditetsstrestest.</p> <p>Operationel risiko Gennemgang og vurdering af enkeltstående hændelser med værdimæssig betydning på mere end 0,1 pct. af bankens egenkapital.</p> <p>Tilsynsdiamanten Udvikling i bankens nøgletal i forhold til grænserne i Tilsynsdiamanten.</p>

Kapitalgrundlag

Tabel 2

Opgørelse af koncernens kapitalgrundlag pr. 31.12.2014

	1.000 kr.
Aktiekapital	300.000
Reserve efter indre værdis metode	612.778
Opskrivningshenlæggelser	263.634
Overført overskud fra tidligere år	3.023.552
Foreslået udbytte	-45.000
Immaterielle aktiver	-28.977
Fradrag for forsigtig værdiansættelse	-15.457
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 pct.	-29.160
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 pct.	-40.144
Egentlig kernekapital	4.041.226
Udstedt hybrid kernekapital	829.000
Egen beholdning af udstedt hybrid kernekapital	-50
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 pct.	-196.612
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder > 10 pct.	-160.577
Kernekapital	4.512.987
Supplerende kapital	0
Kapitalgrundlag	4.512.987

Koncernens kapitalsammensætning består udelukkende af kernekapital, hvoraf den egentlige kernekapital udgør 93 pct.

Koncernens opskrivningshenlæggelser på 263,6 mio. kr. kan henføres til værdistigninger på bankens domicilejendomme.

Koncernens fradrag under „Kapitalandele > 10 pct. i finansielle enheder“ udgjorde 200,7 mio. kr. efter regulering for bundgrænse og overgangsordninger og kan primært henføres til bankens ejerandel af LR Realkredit, som ultimo 2014 udgjorde 360,5 mio. kr., og ALKA, som ultimo 2014 udgjorde 763,3 mio. kr.

Banken har udstedt hybrid kernekapital for 829 mio. kr., hvoraf 0,05 mio. kr. fortsat er i bankens egenbeholdning. Den hybride kernekapital opfylder kravene i CRR-forordningen artikel 52-54.

Tabel 3

Udstedt hybrid kernekapital pr. 31.12.2014

Type	Hybrid kapital
Hovedstol (1.000 kr.)	400.000
Egenbeholdning (1.000 kr.)	50
Bogført værdi (1.000 kr.)	399.950
Valuta	DKK
Rentesats	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Modtaget	2011
Forfald	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	23.05.2018
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Rente til efterstillet kapital (1.000 kr.)	29.385
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/kapitalgrundlaget (1.000 kr.)	399.950
Type	Hybrid kapital
Hovedstol (1.000 kr.)	429.000
Egenbeholdning (1.000 kr.)	0
Bogført værdi (1.000 kr.)	429.000
Valuta	DKK
Rentesats	9,059 pct.
Modtaget	2014
Forfald	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	22.01.2021
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 7,25 pct.
Rente til efterstillet kapital (1.000 kr.)	36.613
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/kapitalgrundlaget (1.000 kr.)	429.000

I forbindelse med udstedelse af hybrid kapital for 429 mio. kr. i 2014 indfriede banken et ansvarligt lån på 328 mio. kr., der ikke opfyldte kravene i CRR-forordningen til efterstillet kapital, der kan indgå som en del af kapitalgrundlaget.

Kapitalkrav (8 pct.)

Koncernens kapitalprocent er ultimo 2014 på 15,6 mod 14,9 ultimo 2013.

Koncernen benytter følgende metoder ved opgørelse af solvensprocenten:

- Standardmetoden for opgørelse af kreditrisiko
- Standardmetoden for opgørelse af markedsrisiko
- Markedsværdimetoden for opgørelse af modpartsrisiko
- Basisindikatormetoden for opgørelse af operationel risiko
- Sikkerheder i form af værdipapirer efter den udbyggede metode
- Sikkerheder i form af pant i fast ejendom og kontant indlån i banken

Tabel 4
Kapitalkrav (8 pct.) pr. 31.12.2014

	1.000 kr.
Poster med kreditrisiko mv.	
Eksponeringer mod institutter	24.620
Eksponeringer mod selskaber	283.464
Detaileksponeringer	862.657
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	49.237
Eksponeringer ved misligholdelse	76.198
Aktieeksponeringer	142.490
Andre poster	88.024
CVA-risiko	5.712
I alt poster med kreditrisiko mv.	1.532.402
Poster med markedsrisiko	
Gældsinstrumenter, specifik risiko	268.387
Gældsinstrumenter, renterisiko	160.218
Positionsrisiko for aktier	63.782
Valutakursrisiko	11.775
I alt poster med markedsrisiko	504.162
Operational risiko	279.116
I alt kapitalkrav	2.315.680
Kapitalgrundlag til opfyldelse af kapitalkravet	4.512.987

Kapitalkravet efter sølje I (8 pct. af de vægtede poster) udgjorde 2.315,7 mio. kr. ultimo 2014 mod 2.143,4 mio. kr. året før.

Der stilles desuden krav til sammensætningen af kapitalen, idet hybrid kernekapital og supplerende kapital i 2014 maksimalt må udgøre henholdsvis 1,5 og 2,5 procentpoint af solvenskravet på 8 pct.

Tabel 5
Kapitalsammensætning i forhold til minimumskrav pr. 31.12.2014

	Faktisk	Mini- mums- krav	Mini- mums- kapital	Overskyd- ende kapital
Egentlig kernekapital	4.041.226	4,0 pct.	1.157.840	2.883.386
Kernekapital	4.512.987	5,5 pct.	1.592.030	2.920.957
Kapitalgrundlag	4.512.987	8,0 pct.	2.315.680	2.197.307
Individuelt solvensbehov		9,4 pct.	2.725.966	1.787.021

Tabellen bekræfter, at koncernen har en solid overdækning af egentlig kernekapital og kernekapital i forhold til minimumskravene.

Solvensbehov

Model

I Arbejdernes Landsbank fastsættes et individuelt solvensbehov for såvel koncernen som banken.

Der anvendes 8+-modellen, hvor der tages udgangspunkt i, at minimumskapitalkravet på 8 pct. af de risikovægtede poster (Søjle 1-kravet) antages at dække de normale risici. Derudover beregnes supplerende kapitalbehov for risikoområder, som vurderes ikke at være omfattet af 8 pct. kravet. Det samlede kapitalbehov fremkommer ved at addere kapitalbehovet efter 8 pct. og de supplerende kapitalbehov.

Modellen tager udgangspunkt i Finanstilsynets ”vejledning om tilstrækkelig kapital og solvensbehov for kreditinstitutter”.

Solvensbehovet beregnes som det samlede kapitalbehov i procent af de vægtede poster opgjort efter bestemmelserne i CRR-forordningen. I henhold til CRR-forordningen opgør banken både vægtede poster for koncernen og banken. Koncernens vægtede poster anvendes i beregningen af solvensbehovet.

Tilstrækkelig kapital og solvensbehov

Bankens og koncernens solvensbehov opgjort efter § 124, stk. 2 i lov om finansiel virksomhed er på 9,4 pct. Efter denne bestemmelse udgør det tilstrækkelige kapitalgrundlag 2.726,0 mio. kr. Opgørelsen af tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov kan specificeres på følgende kategorier:

Tabel 6
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov
pr. 31.12.2014

	1.000 kr.	Pct.
Kapital til dækning af kreditrisiko	1.856.430	6,4
Kapital til dækning af markedsrisiko	590.420	2,0
Kapital til dækning af operationel risiko	279.116	1,0
Kapital til dækning af øvrige risici	0	0,0
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag/ solvensbehov	2.725.966	9,4
Den samlede risikoeksponering	28.945.994	

Kapital til dækning af kreditrisiko

Kapital til dækning af kreditrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til kreditrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Koncentrationsrisiko på store eksponeringer
- 25 pct.-grænsen for store eksponeringer
- Kunder med finansielle problemer
- Tilgodehavender i kreditinstitutter
- Koncentrationsrisiko på brancher
- Koncentration af sikkerheder
- Geografisk koncentration

Kapital til dækning af markedsrisiko

Kapital til dækning af markedsrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til markedsrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Renterisiko uden for handelsbeholdningen
- Likviditetsrisici
- Markedsrisici, som overstiger de udstukne benchmarks i Finanstilsynets vejledning

Kapital til dækning af operationel risiko

Kapital til dækning af operationel risiko svarer til solvenskravet efter Basisindikatormetoden i CRR-forordningen artikel 315-316. Koncernen foretager egne beregninger af den operationelle risiko, blandt andet baseret på historiske tab. Disse beregninger viser en betydeligt lavere risiko end solvenskravet.

Kapital til øvrige risici

Kapital til dækning af øvrige risici dækker over vurderinger af kapitalkrav til indtjeningsniveau, vækst i udlån og øvrige forhold, herunder lovmæssige krav.

Proces

Vurdering af solvensbehov er integreret i bankens almindelige budgetproces, hvor bestyrelsen årligt godkender koncernbudgettet og solvensbehovet. Herudover foretages kvartalsvise justeringer og tilpasninger af budget og solvensbehov, der ligeledes forelægges bestyrelsen.

Udarbejdelse af årsbudget og solvensbehov samt de kvartalsvise justeringer foregår som en koordineret proces i koncernen med økonomiområdet, herunder all risk rapporteringsfunktionen som den samlede enhed.

Solvenskrav

Loven fastslår, at koncernen som minimum skal have en kapital, der svarer til det mindste af lovens minimumskrav til kapital svarende til 8 pct. af den samlede risikoeksponering (kapitalkravet) eller det af bestyrelsen fastlagte individuelle solvensbehov.

Koncernen har opgjort det individuelle solvensbehov til 9,4 pct., der således bliver grundlaget for kravene til størrelsen af koncernens kapital.

Kontracyklisk buffer

Koncernen Arbejdernes Landsbanks har ud over Danmark alene krediteksponeringer mod Storbritannien, som overstiger 2 pct. af de samlede krediteksponeringer, der er grænseværdien for afsættelse af kapital til kontracyklisk buffer.

Den gældende kontracykliske buffersats for Danmark og Storbritannien andrager 0 pct., og det kontracykliske bufferkrav udgør som følge heraf 0,0 pct.

Tabel 7
Landefordeling af krediteksponeringer pr. 31.12.2014

Danmark	85,4 pct.
Storbritannien	2,3 pct.
Forenede Arabiske Emirater	1,3 pct.
Italien	1,3 pct.
Norge	1,3 pct.
Frankrig	1,1 pct.
Holland	1,1 pct.
Tyskland	1,0 pct.
Belgien	0,9 pct.
Sverige	0,7 pct.
USA	0,7 pct.
Finland	0,7 pct.
Spanien	0,7 pct.
Øvrige lande	1,4 pct.

Indfasning af CRD IV

Koncernen har foretaget en vurdering af konsekvenserne ved fuld indfasning af CRD IV reglerne, hvor især kravene til kapital og kvaliteten af kapitalen skærpes i perioden frem til 2019. Konsekvenserne kan illustreres ved at placere bankens nuværende kapital og risikovægtede aktiver i det setup, som vil gælde i 2015 samt i 2019, hvor direktivet er fuldt indfaset.

Tabel 8
Indfasning af CRD IV reglerne

	2014	2015	2019
Egentlig kernekapitalprocent	14,0 pct.	13,2 pct.	11,1 pct.
Kernekapitalprocent	15,6 pct.	13,8 pct.	13,7 pct.
Kapitalprocent	15,6 pct.	13,8 pct.	13,7 pct.

Den væsentligste årsag til reduktionen i kapitalprocenterne kan henføres til opgørelsen af kapitalgrundlaget, herunder især fradragsregler for kapitalandele i forsikringsselskaber, mens ændringer i opgørelse af den samlede risikoeksponering er af mindre betydning.

Banken har foretaget fremskrivninger under forskellige makroøkonomiske scenarier, hvilket kombineret med kapitalbevaringsplaner og solvensforbedringsplaner bekræfter, at banken har den fornødne finansielle styrke i forhold til egne fastsatte mål for solvensoverdækning.

Gearingsgrad

Koncernen Arbejdernes Landsbank forholder sig løbende til gearingsrisiko og tilpasser risikoen, så banken er velkapitaliseret og samtidig kan præstere en passende forrentning af egenkapitalen.

Gearingsrisiko er defineret i CRR-forordningen og kan tidligst blive et Søjle 1 krav i 2018. Koncernens gearingsgrad ultimo 2014 er opgjort til 10,3 pct. under reglerne for overgangsordning. Under reglerne for fuldindfasning er koncernens gearingsgrad 8,8 pct.

Konsolidering

A/S Arbejdernes Landsbank

Konsolideringen omfatter dattervirksomhederne

AL Finans A/S
Handels ApS Panoptikon,

der begge er 100 pct. ejede af moderselskabet A/S Arbejdernes Landsbank. Der er ikke forskelle i konsolideringsgrundlaget til regnskabsmæssige formål og konsolidering i henhold til CRR-forordningen.

Datterselskabernes aktivitet er baseret på funding i moderselskabet.

Forsikrings-Aktieselskabet ALKA er associeret virksomhed og indgår ikke i konsolideringen, men fratrækkes i kapitalgrundlaget efter reglerne CRR-forordningen artikel 36, stk. 1 (i).

Eksponeringsklasser

Eksponeringsklasser opgjort efter standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR-forordningen artikel 111-141. Eksponeringerne er opgjort efter nedskrivninger og før hensyntagen til virkninger af kreditrisikoreduktion.

Tabel 9
Udvikling og gennemsnit for eksponeringer med kreditrisiko

	Gennemsnit 2014 1.000 kr.	Status 31.12.2014 1.000 kr.	Status 30.09.2014 1.000 kr.	Status 30.06.2014 1.000 kr.	Status 31.03.2014 1.000 kr.
Eksponeringer mod centralregeringer og centralbanker	269.937	91.293	380.069	438.070	170.316
Eksponeringer mod institutter	1.226.598	1.062.125	1.440.250	1.105.917	1.298.100
Eksponeringer mod selskaber	5.845.063	5.911.143	5.973.963	6.017.946	5.477.200
Detaleksponeringer	17.973.202	18.224.468	17.972.270	18.084.643	17.611.429
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	1.721.048	1.785.506	1.798.140	1.635.814	1.664.730
Eksponeringer ved misligholdelse	900.001	890.058	881.258	907.902	920.786
Aktieeksponeringer	1.834.323	1.583.989	1.874.673	1.931.447	1.947.185
Andre poster	1.451.470	1.506.836	1.415.431	1.444.585	1.439.026
<i>I alt poster med kreditrisiko</i>	31.221.642	31.055.418	31.736.054	31.566.324	30.528.772

Tabel 10
Balanceførte eksponeringer *) fordelt på restløbetid pr. 31.12.2014

	Anfordring 1.000 kr.	0-3 mdr. 1.000 kr.	3 mdr. - 1 år 1.000 kr.	1 - 5 år 1.000 kr.	Over 5 år 1.000 kr.
Eksponeringer mod centralregeringer og centralbanker	88.614	305	823	1.422	18
Eksponeringer mod institutter	465.120	24.773	95.163	0	233
Eksponeringer mod selskaber	628.669	683.492	581.206	743.122	262.271
Detaleksponeringer	164.010	708.494	1.285.297	6.310.636	4.637.583
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	41.978	88.952	221.045	643.136	710.640
Eksponeringer ved misligholdelse	137.553	47.615	131.312	434.493	75.857
Aktieeksponeringer	1.562.827	8.162	13.000	0	0
Andre poster	1.449.858	56.919	0	0	0
<i>I alt balanceførte poster</i>	4.538.629	1.618.712	2.327.846	8.132.809	5.686.602

*) Balanceførte poster er defineret i henhold til Standardmetoden i CRR-forordningen

Tabel 11
Branchefordeling af eksponeringer med kreditrisiko pr. 31.12.2014

	Central- regerin- ger og central- banker 1.000 kr.	Institutter 1.000 kr.	Selskaber 1.000 kr.	Detail 1.000 kr.	Pant i fast ejd. 1.000 kr.	Mislig- holdt 1.000 kr.	Aktier 1.000 kr.	Andre poster 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.	Heraf SMV
Branchefordeling af eksponeringskategorier										
Offentlige myndigheder	29.465	0	0	31.001	0	0	0	0	60.466	0
Erhverv										
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0	0	0	43.590	6.200	51.351	0	0	101.141	33.561
Industri og råstofindvinding	0	0	509.318	345.291	36.893	19.428	0	0	910.930	135.104
Energiforsyning	0	0	0	24.217	199	0	0	0	24.416	23.186
Bygge og anlæg	0	0	358.748	414.063	63.390	43.632	0	0	879.833	524.556
Handel	0	999	586.022	829.369	64.250	35.444	0	0	1.516.084	489.157
Transport, hoteller og restauranter	0	0	281.336	315.181	42.774	6.450	0	0	645.741	492.076
Information og kommunikation	0	0	25	197.907	7.432	1.940	0	0	207.304	136.808
Finansiering og forsikring	61.828	1.026.983	1.192.075	117.368	12.371	76.864	1.548.271	0	4.035.760	4.217.035
Fast ejendom	0	0	974.287	400.861	113.860	438.695	0	0	1.927.703	1.459.507
Øvrige erhverv	0	0	1.876.148	1.133.050	148.800	40.662	35.412	0	3.234.072	2.073.893
I alt erhverv	61.828	1.027.982	5.777.959	3.820.897	496.169	714.466	1.583.683	0	13.482.984	9.584.883
Heraf SMV			6.617.310	2.499.707	467.866				9.584.883	
Private	0	34.143	133.184	14.372.570	1.289.337	175.592	306	0	16.005.132	0
Andre poster								1.506.836	1.506.836	
I alt	91.293	1.062.125	5.911.143	18.224.468	1.785.506	890.058	1.583.989	1.506.836	31.055.418	9.584.883

Tabel 12

Kreditrisikoreduktion og garantistillelse for eksponeringer med kreditrisiko pr. 31.12.2014

	Sikkerhedernes justerede værdi 1.000 kr.	Anvendt garantistillelse 1.000 kr.
Kreditrisikoreduktion og anvendt garantistillelse		
Eksponeringer mod selskaber	757.278	0
Detaleksponeringer	154.673	771
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	2.030	0
Eksponeringer ved misligholdelse	14.787	0
I alt poster med kreditrisiko	928.768	771

Tabel 13

Eksponeringer med modpartsrisiko pr. 31.12.2014

	1.000 kr.
Eksponeringer med modpartsrisiko	
Valutakontrakter	
Terminer/futures	88.464
Optioner	1.840
Valutaswaps	945
Rentekontrakter	
Terminer/futures	6.793
Renteswaps og swaptioner	81.198
Aktiekontrakter	
Optioner	603
I alt	179.843

Kreditrisiko på kundeudlån i banken

Kreditrisiko er risikoen for, at en modpart som følge af manglende evne eller vilje helt eller delvist misligholder sine betalingsforpligtelser. Risikoen dækker hele spektret fra, at en kunde ikke betaler til tiden til, at en kunde ultimativt erklæres konkurs. Ved ethvert udlån må banken overveje kundens evne til at overholde sine betalingsforpligtelser. Bankens politik er at indgå udlånsaftaler med kunder, hvor der er evne og vilje til at servicere udlånene.

Kreditrisikoen er den største risikopost i bankens risikoprogner og udgør ultimo 2014 66 pct. af bankens solvenskrav (68 pct. ultimo 2013). Det er således her, at banken har reserveret mest kapital til at imødekomme uforudsete tab. Boniteten af bankens udlånsportefølje vurderes fortsat som tilfredsstillende bl.a. grundet stor spredning. I det følgende beskrives bankens praksis på Kreditområdet samt udlånsporteføljens sammensætning.

Strategier og procedurer for styring af kreditrisici på kundeudlån

Banken yder alle former for rådgivning om lån, kreditter og garantier til privatkunder, foreninger samt mindre og mellemstore danske virksomheder. Banken har i dag et stort privatkundesegment og ønsker med „Vision 2015“ at skabe bæredygtig vækst især inden for erhvervskundeområdet. For at yde den bedste rådgivning er det i alle kundeforhold vigtigt, at banken har god indsigt i kundernes samlede økonomi. Indsigt i kundernes økonomi er samtidig en forudsætning for at kunne vurdere risikoen i den enkelte eksponering. Bankens kunder er primært bosiddende i Danmark, idet 98 pct. af bankens eksponeringer er til kunder med bopæl i Danmark. Den maksimale eksponering eksklusive handelsbeholdningen i et enkelt andet land er på ½ pct.

Bankens praksis på Kreditområdet følger retningslinjerne i bankens kreditpolitik og bankens uddybning af kreditpolitikken til måling, styring og rapportering af kreditrisici. Uddybning af kreditpolitikken fungerer som bindeled mellem bankens kreditpolitik og forretningsgange og giver en uddybende behandling af enkeltområder inden for bankens kreditpolitiske tilgang til kundeeksponeringer, brancher og porteføljens sammensætning. Bankens låne- og kredittilsagn gives på et grundlag, hvor det kan vurderes, om kunden har økonomisk evne og vilje til at kunne tilbagebetale fordringen. Afgivelsen af lånetilsagn er begrænset ved bevillingsbeføjelser dokumenteret i den

enkelte medarbejders bevillingsinstruks for de respektive udlånsområder. Bevillingskompetencerne er opbygget hierarkisk således, at større eksponeringer altid skal godkendes af bankens centrale kreditområde og/eller bankens ledelse.

Banken har siden 2010 anvendt en egenudviklet ratingmodel til at understøtte vurderingen af kreditrisikoen i den enkelte kundeeksponering. Modellen forbedres løbende, da det er vigtigt, at den er så retvisende og anvendelig som muligt. Ratingklasserne er objektive kreditværdighedsklasser, der i den løbende eksponeringsovervågning benyttes som styringsværktøj. Ratingen anvendes som indikation af i hvilket omfang, banken ønsker at udvide eksponeringen med den pågældende kunde. Ratingen er baseret på kundens betalingsadfærd og økonomiske nøgletal. Rating på klasserne er forenelige med Finanstilsynets bonitetsklasser. Ratingklasserne går fra 1-10, hvor rating 1 er den bedste, og rating 10 er den dårligste.

- Ratingklasse 1-4 tildeles kunder med eksponeringer af god/normal bonitet.
- Ratingklasse 5-6 tildeles kunder med eksponeringer, der har visse svaghedstegn.
- Ratingklasse 7-8 tildeles kunder med eksponeringer, hvor der er fokus på afvikling og reducere af risiko.
- Ratingklasse 9-10 tildeles kunder med forringet betalingsevne. Disse kunder er overvejende individuelt nedskrevet.

Uanset kundens ratingklasse vil den enkelte kreditafgørelse, hvad enten der er tale om nyudlån eller revurdering af et eksisterende udlån, altid baseres på bankens samlede vurdering af kunden. En individuel kreditvurdering vil derfor altid bestå af en objektiv del og en subjektiv del. Beslutningsgrundlaget afhænger af lånetype, størrelse og kompleksitet.

Risikobilledet

- Eurozonens økonomi skuffede i 2014 efter en ellers god start på året. Afmatningen i løbet af foråret skyldes den geopolitiske uro, der påvirkede både virksomheder og borgere i eurozonen og medvirkede til, at erhvervslivet holdt sig tilbage med investeringerne.
- Bankerne har fortsat svære tider. Men seneste udlånsundersøgelse fra ECB viste, at bankernes kreditvilkår over for kunderne er blevet lempet i løbet af året, og derudover viste undersøgelsen også en beskedent stigning i låneefterspørgslen.
- Dansk økonomi viste fremgang i 2014 efter to år med tilbagegang. Fremgangen var dog mere beskedent i

forhold til forventningerne primo året. Årsagen skyldes i høj grad den skuffende vækst i Europa. Væksten for 2014 voksede med 1 pct.

- Til trods for den svage vækst er beskæftigelsen steget pænt, og bruttoledigheden er faldet gennem 2014. Det kan være disse forhold, der er medvirkende til det høje niveau for den danske forbrugertillid.
- Den positive udvikling på boligmarkedet har nu bredt sig uden for de store byer. Dog er der stadig større områder af Danmark, hvor boligmarkedet står i stampe.
- Tvangsauktioner er på laveste niveau i seks år, og den nedadgående tendens understøttes af, at boligejerne i stigende grad overholder deres forpligtigelser på boliglån.

Eurozonens økonomi i 2015 ventes i store træk at fortsætte i samme spor som 2014, det vil sige i moderat tempo. De væsentligste drivkræfter for en fremgang i 2015 er de lave energipriser og lav inflation, der øger købekraften samt den historisk lave rente. I Danmark er der et godt afsæt for yderligere økonomisk vækst. Konkurrenceevnen er forbedret gennem flere år med lave lønstigninger, og boligmarkedet har fundet et mere stabilt leje og nyder godt af det meget lave renteniveau. Derudover forventer banken et positivt

bidrag til væksten fra den lave pris på olie. Hertil kommer, at beskæftigelsen og husholdningernes indkomster er steget, hvilket formentlig vil løfte privatforbruget i 2015. Banken forventer en samlet vækst på 1,5 pct. i 2015. Det er bankens forventning, at forholdene vil påvirke bankens udlånsportefølje positivt i 2015, så der vil være en generel forbedring at spore i forhold til 2014.

Bankens samlede eksponering udtrykt ved bruttoudlån og garantier, som angivet i årsregnskabet for 2014, er steget med ca. 1,5 mia. kr. i forhold til ultimo 2013. Udlån til private er forøget i 2014, men specielt garantier er forøget i 2014 for både privat og erhverv. Forøgelsen i garantier skyldes en kombination af enkelte større garantistillelser i forbindelse med byggeprojekter og en betydelig stigning i ejendomshandler og omprioriteringer. Nettoudlån og garantier ultimo 2014 er ligeledes forøget som følge af den øgede bruttoeksponering. Dog mere begrænset, hvilket kan tilskrives øgede nedskrivninger og hensættelser i 2014 jf. Tabel 14.

Nedskrivningerne er højere end forventet, hvor Finanstilsynets inspektion i foråret har medført tilretninger på udvalgte kunder og kundegrupper.

Tabel 14
Bankens udlån og garantier før og efter nedskrivninger fordelt på hovedkundesegmenter

	Privat	Erhverv	I alt	
	2014 1.000 kr.	2014 1.000 kr.	2014 1.000 kr.	2013 1.000 kr.
Udlån og garantier				
Udlån før nedskrivninger	12.086.532	7.493.470	19.580.002	19.309.445
Garantier før hensættelser	1.695.128	1.725.449	3.420.576	2.176.920
I alt udlån og garantier før nedskrivninger mv.	13.781.660	9.218.918	23.000.578	21.486.365
Individuelle nedskrivninger på udlån	558.712	678.192	1.236.905	1.180.457
Gruppevise nedskrivninger på udlån	126.997	14.171	141.168	77.214
Individuelle hensættelser på garantier	4.130	9.200	13.329	9.077
Gruppevise hensættelser på garantier	5.211	2.023	7.234	8.435
I alt udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	13.086.610	8.515.332	21.601.942	20.211.182

Note: Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger bankens interne kundegruppering. Erhverv er inklusive foreninger.

Bankens portefølje kan overordnet deles op i hovedsegmenterne „Privat“ og „Erhverv“, hvor opdelingen følger bankens egen opdeling. De samlede bruttoudlån og garantier vurderes til fortsat at have en tilfredsstillende bonitet og en pæn risikospredning, hvor 68 pct. af bruttoudlån og garantier ligger i ratingklasse 1-4, hvilket er på niveau med ultimo 2013, jf. Tabel 15 og 16.

Historisk set har bankens privatportefølje været relativ stor i forhold til erhvervsporteføljen. Ultimo 2014 udgør privatporteføljen stort set uændret 60 pct. af det samlede udlån. Betragtes privat- og erhvervsporteføljerne hver for sig, har begge porteføljer en pæn risikospredning, hvor 68 pct. af bruttoudlån og garantier fortsat ligger i ratingklasse 1-4 jf. Tabel 15 og 16.

Udviklingen i ratingklasserne viser en mindre forskydning fra de bedre ratingklasser til ratingklasse 5-6. Forskydningen skyldes overvejende en tilpasning til Finanstilsynets opstrammende tilgang til placering i bonitetsklasser og ikke et ændret risikobillede af bankens samlede udlån.

Bankens udlånsportefølje beskrives nærmere nedenfor, mens nedskrivninger og hensættelser er beskrevet i afsnittet „Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier“ på side 32.

Tabel 15
Bankens udlån og garantier fordelt på ratingklasser 2014

Rating	Privat 2014 1.000 kr.	Erhverv 2014 1.000 kr.	Banken 2014 1.000 kr.
1	86.552	606.054	692.606
2	814.069	1.437.444	2.251.512
3	2.224.635	764.998	2.989.634
4	6.186.890	3.429.630	9.616.520
5	2.095.592	651.860	2.747.452
6	1.057.154	399.005	1.456.159
7	303.174	393.105	696.279
8	79.961	148.546	228.508
9	583.054	1.137.096	1.720.150
10	350.577	251.181	601.758
I alt	13.781.660	9.218.918	23.000.578

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger bankens interne kunde-gruppering. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

Tabel 16
Bankens udlån og garantier fordelt på ratingklasser 2013

Rating	Privat 2013 1.000 kr.	Erhverv 2013 1.000 kr.	I alt 2013 1.000 kr.
1	55.474	1.022.263	1.077.737
2	653.588	1.102.288	1.755.876
3	1.918.634	741.664	2.660.298
4	5.691.104	3.321.057	9.012.161
5	1.995.078	258.875	2.253.953
6	1.101.674	242.191	1.343.865
7	383.026	413.124	796.150
8	86.396	220.221	306.617
9	580.870	1.212.021	1.792.891
10	285.664	201.153	486.817
I alt	12.751.508	8.734.857	21.486.365

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Opdelingen i kundesegmenterne „Privat“ og „Erhverv“ følger bankens interne kunde-gruppering. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

Største kundekreditrisici

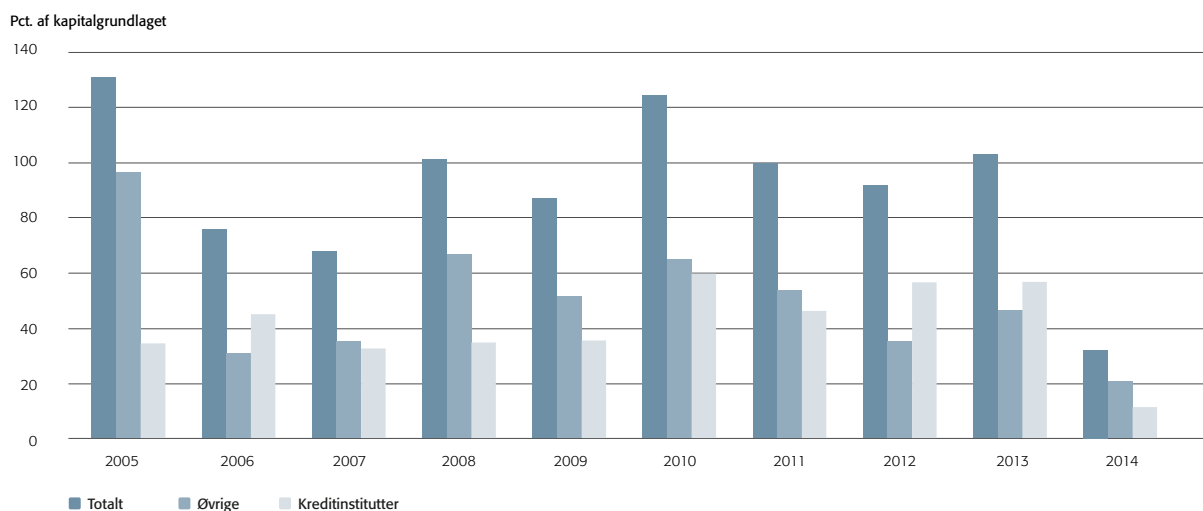
Banken har fokus på at undgå risikokoncentrationer, og det er koncernens kreditpolitik at minimere risikoen på store enkelteksponeringer.

Nøgletallet „Summen af store eksponeringer“ – dvs. summen af konsoliderede eksponeringer efter fradrag, som er større end eller lig med 10 pct. af kapitalgrundlaget på koncernniveau, er opgjort til 20,8 pct. af kapitalgrundlaget ultimo 2014 eksklusive udlån til kreditinstitutter. Det svarer til en samlet eksponering på ca. 0,9 mia. kr., hvilket er en betydelig reduktion i forhold til ultimo 2013 jf. Figur 2, side 19. Reduktionen for så vidt angår udlån til kreditinstitutter skyldes ændrede regler for risikoreducerende foranstaltninger med virkning fra 2014.

Summen af store eksponeringer ekskl. kreditinstitutter, der efter fradrag enkeltvis overstiger 10 pct. af bankens kapitalgrundlag, er i 2014 reduceret til én eksponering, der udgør 17,5 pct. af koncernens kapitalgrundlag.

Eksponeringerne ligger i intervallet 11-18 pct. af koncernens kapitalgrundlag og er etableret efter en nøje vurdering af, at der foreligger en tilfredsstillende risiko og sikkerhedsstillelse. For yderligere omtale af kreditinstitutter, se afsnittet „Kreditrisiko på kreditinstitutter“ på side 31.

Figur 2
Udvikling i nøgletallet Summen af store eksponeringer

Note: Tallene er opgjort på baggrund af de indberettede værdier for koncernen for konsoliderede eksponeringer efter fradrag, der er større end eller lig med 10 pct. af kapitalgrundlaget og følger den til enhver tid gældende lovgivning. Der er ændrede regler for risikoreducerende foranstaltninger med virkning fra 2014.

Eksponeringer over 10 mio. kr.

Konsoliderede eksponeringer over 10 mio. kr. eksklusive kreditinstitutter og udlån til bankens datterselskaber udgør 22 pct. af de samlede bruttoudlån og garantier ultimo 2014, hvilket er på niveau med ultimo 2013. Udlånet er fordelt på 112 konsoliderede kunder. Eksponeringsintervallet over 100 mio. kr. udgør den største andel og udgør ca. 14 pct. af bankens samlede udlånsportefølje, jf. Tabel 17. Værdiforringelsen på konsoliderede eksponeringer over

10 mio. kr. stammer overvejende fra individuelle nedskrivninger på allerede kendte risici. Restancer på konsoliderede eksponeringer er halveret i forhold til ultimo 2013 og udgør i alt 16 pct. af bankens samlede restancer ultimo 2014. Dette er en forbedring på 7 procentpoint i forhold til ultimo 2013. Fordelingen af bruttoudlån og garantier, nedskrivninger og restancer på konsoliderede eksponeringer større end 10 mio. kr. er vist i Tabel 17.

Tabel 17

Bruttoudlån og garantier, nedskrivninger og restancer fordelt på konsoliderede eksponeringer over 10 mio. kr.

	Bruttoudlån og garantier 1.000 kr.	Nedskrivninger på udlån 1.000 kr.	Restancer 1.000 kr.	Antal konsoliderede kunder 1.000 kr.
Konsoliderede eksponeringsintervaller, ultimo 2014				
10 - 25 mio. kr.	764.356	195.455	5.651	65
25 - 50 mio. kr.	547.656	75.815	512	22
50 - 100 mio. kr.	539.915	40.445	5.580	10
>100 mio. kr.	3.268.792	321.578	289	15
I alt	5.120.720	633.294	12.032	112

Note: Nedskrivninger indeholder summen af individuelle og gruppevisse nedskrivninger og hensættelser. Restancer er opgjort som i årsregnskabsnoter side 59. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter og eksklusive udlån til bankens datterselskaber.

Bankens store eksponeringer er koncentreret i brancherne „Finansiering og forsikring“, „Fast ejendom“ og „Øvrige erhverv“ jf. Tabel 18. Det bemærkes, at bankens eksponering mod større andelsboligforeninger indgår i kategorien „Fast

ejendom“. 52 pct. af udlånsporteføljen af konsoliderede eksponeringer over 10 mio. kr. tilhører enkeltkunder i ratingklasse 1-4, og således vurderes boniteten af porteføljen samlet set som tilfredsstillende jf. Tabel 18.

Tabel 18

Konsoliderede eksponeringer over 10 mio. kr. fordelt på brancher og ratingklasser

	Rating 1-4 1.000 kr.	Rating 5-6 1.000 kr.	Rating 7-10 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Branchefordeling, ultimo 2014				
Offentlige myndigheder	38	0	0	38
Erhverv				
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0	0	80.201	80.201
Industri og råstofudvinding	114.615	0	49.226	163.840
Energiforsyning	0	0	0	0
Bygge og anlæg	92.105	85.584	81.668	259.357
Handel	60.894	47.585	84.708	193.187
Transport, hoteller og restauranter	109.341	43.856	33.976	187.173
Information og kommunikation	0	0	6.741	6.741
Finansiering og forsikring	726.491	125.896	192.837	1.045.224
Fast ejendom	729.221	74.665	695.132	1.499.018
Øvrige erhverv	816.770	450.681	312.758	1.580.209
I alt erhverv	2.649.437	828.266	1.537.246	5.014.949
Private	16.528	27.411	61.794	105.733
I alt	2.666.003	855.677	1.599.040	5.120.720

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Branchefordelingen følger §93 i Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. og er tildelt enkeltkunder, der indgår i konsoliderede eksponeringer > 10 mio. kr. CPR-kunder med branchekode klassificeres under brancherne for Erhverv, hvorfor tabellen ikke kan sammenlignes med bankens interne kundegruppering i „Privat“ og „Erhverv“. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter og eksklusive udlån til bankens datterselskaber.

Kundekreditrisici fordelt på segmenter

Den samlede kreditrisiko styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bankens bestyrelse og direktion. Bankens kreditområde fastlægger gennem forretningsgange og bevillingsinstrukser, hvorledes politikker og rammer for risiko og sikkerhedsstillelse skal implementeres i den daglige kreditstyring.

Kreditbeføjelser er uddelegeret, så de fleste beslutninger for privatkunder kan træffes i den enkelte filial. Større og særligt komplicerede kreditforhold håndteres i tæt samarbejde med Kreditrådet.

Figur 3 på side 21 viser bankens eksponering på de væsentligste kundesegmenter målt på bruttoudlån og garantier ultimo 2014. Banken er kendetegnet ved at have en lavere andel af „Erhvervskunder“, en højere andel af „Privatkunder med andelsbolig“ samt en højere andel af „Foreninger mv.“ end sammenlignelige banker. Porteføljefordelingen er stort set uændret i forhold til ultimo 2013.

Privatkunder

Eksponeringer mod „Private“ er karakteriseret ved en betydelig spredning og væsentlig sikkerhedsdækning jf. Tabel 19 og 20. Det betyder, at enkeltstående tab kan anses for ubetydelige, medmindre der på samme tid er tale om et stort antal, som eksempelvis kan indtræffe i forbindelse med alvorlig økonomisk recession.

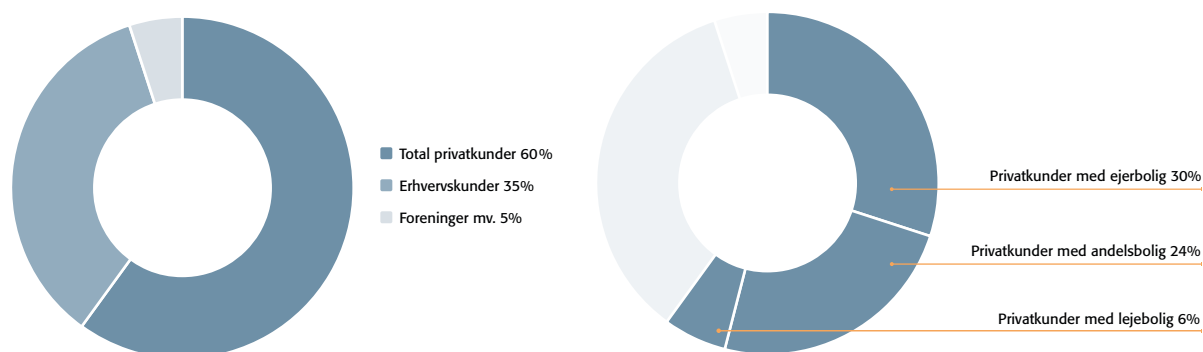
Kreditværdigheden på privatkunder vurderes på basis af kundens rating i kombination med en individuel vurdering af kundens samlede økonomi, jobsituation, alder mv. Vurderingen tager udgangspunkt i kundens lønsedler, årsopgørelser, kontoadfærd, budgetter og øvrig kendskab til kunden, hvilket giver et samlet billede af den økonomiske situation.

Fokus vil fremadrettet stadig være på de privatkunder, der til trods for den lave rente har problemer med at afdrage på deres gæld, og kunder som i tilfælde af en rentestigning ikke længere er i stand til at overholde deres betalingsforpligtelser. Endvidere er fokus rettet mod privatkunder,

der står over for udløb af afdragsfrihed inden for en kort årrække, og som bliver udfordret på rådighedsbeløbet.

Eksponeringen mod bankens privatkunder er yderligere opdelt i kundesegmenter afhængig af låntagers status på boligmarkedet jf. Tabel 19 og Tabel 21. Hvert af de tre kundesegmenter „Ejerboligkunder“, „Andelsboligkunder“ og „Lejeboligkunder“ håndteres efter særskilte retningslinjer, idet lånevilkår, adfærd og risiko i segmenterne er forskellige. Segmenterne „Ejerbolig“ og „Andelsbolig“ udgør 54 pct. af bankens samlede udlånsvolumen ultimo 2014.

Figur 3
Bankens udlånsportefølje fordelt på segmenter målt på bruttoudlån og garantier ultimo 2014

Tabel 19
Bruttoudlån og garantier, nettoudlån og garantier, sikkerheder, blankoandel og restancer fordelt på privatkundesegmenterne „Ejerbolig“, „Andelsbolig“ og „Lejebolig“

	Ejerbolig 1.000 kr.	Andelsbolig 1.000 kr.	Lejebolig 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Ultimo 2014				
Bruttoudlån og garantier (før nedskrivninger mv.)	6.875.440	5.459.090	1.447.129	13.781.660
Nettoudlån og garantier (efter nedskrivninger mv.)	6.521.720	5.312.819	1.252.070	13.086.610
Sikkerheder	2.107.925	4.381.055	255.719	6.744.698
Blankoandel	68 pct.	18 pct.	80 pct.	48 pct.
Restancer	24.278	6.905	9.635	40.818
Restanceprocent af restancer i alt	33 pct.	9 pct.	13 pct.	56 pct.
Udlånsprocent af udlån i alt	30 pct.	24 pct.	6 pct.	60 pct.

Note: Nedskrivningerne indeholder individuelle og gruppevisse nedskrivninger og hensættelser. Restancer er opgjort som i årsregnskabets noter side 59.

Udlån til privatkundesegmentet er i høj grad koncentreret i de bedste ratingklasser og mindre eksponeringsintervaller. Således tilhører 63 pct. af nettoudlån og garantier for privatkundesegmentet eksponeringer mindre end 2 mio. kr. med rating 1-4 jf. Tabel 20.

Bankens sikkerheder for privatsegmentet består overvejende af pant i fast ejendom. Boligmarkedet viser fremgang, og samlet set er priserne steget på landsplan for såvel huse som lejligheder. Stigningen er dog drevet af

større bykommuner, idet der stadig er større områder af Danmark, hvor boligmarkedet står i stampe. Den samlede blankoandel for privatkunder ligger på et tilfredsstillende niveau, men den generelle fremgang på boligmarkedet afspejler sig dog endnu ikke i blankoandelen.

Fordelingen af de tre privatkundesegmenter på bruttoudlån og garantier, nettoudlån og garantier, sikkerheder, blankoandel og restancer er vist i Tabel 19.

Tabel 20

Bruttoudlån og garantier for privatkundesegmentet fordelt på eksponeringsintervaller og ratingklasser

	Rating 1-4 1.000 kr.	Rating 5-6 1.000 kr.	Rating 7-10 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Eksponeringsintervaller, ultimo 2014				
0 - 500 t. kr.	3.219.881	1.325.813	556.919	5.102.613
500 - 2.000 t. kr.	5.113.212	1.483.857	542.479	7.139.549
2.000 - 4.000 t. kr.	599.954	182.241	103.079	885.275
4.000 - 10.000 t. kr.	360.611	112.390	66.836	539.837
10.000 - 25.000 t. kr.	11.173	48.445	47.454	107.072
> 25.000 t. kr.	7.315	0	0	7.315
I alt	9.312.146	3.152.746	1.316.767	13.781.660

Note: Opgørelsen er baseret på nettoudlån og garantier.

Tabel 21

Bruttoudlån og garantier fordelt på privatkundesegmenterne „Ejerbolig“, „Andelsbolig“ og „Lejebolig“ og ratingklasser

	Rating 1-4 1.000 kr.	Rating 5-6 1.000 kr.	Rating 7-10 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Privatkundesegmenter, ultimo 2014				
Ejerbolig	4.681.358	1.526.306	667.653	6.875.317
Andelsbolig	4.175.886	992.515	290.689	5.459.090
Lejebolig	454.902	633.925	358.425	1.447.252
I alt	9.312.146	3.152.746	1.316.767	13.781.660

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier.

A. Ejerboligkunder

Eksponeringen mod privatkunder med ejerbolig udgør 30 pct. af udlånporteføljen målt på bruttoudlån og garantier ultimo 2014 jf. Figur 3. Blankoandelen i segmentet er steget i 2014. Stigningen er dog overvejende af midlertidig karakter, idet den er relateret til ejendomshandler og

omprioriteringer. Blankoandelen er stadig på et tilfredsstillende niveau.

Antallet af svagt formuende eller teknisk insolvente bolig-ejere, som ikke kan tåle indkomstbortfald af længere varighed, er overvejende begrænset til ejerboligkunder med lav

anciennitet på de dele af ejerboligmarkedet, hvor priserne samtidig er faldet mest og/eller med meget høj belåningsgrad. Andelen af disse kreditsvage kunder er forholdsvis beskednen, og banken har de senere år løbende gennemført aktiviteter rettet mod netop denne kundegruppe. Hertil kommer, at tabene typisk først opstår, når kunderne tvinges til salg af ejendomme.

Banken yder generelt lån med sikkerhed i det finansierede aktiv. I denne forbindelse kan det bemærkes, at banken generelt ikke medvirker til spekulation baseret på belåning i fast ejendom.

Bortfald af afdragsfrihed, arbejdsløshed i en længere periode og/eller en længerevarende rentestigning vurderes at være de største risici i dette segment, da en stor del af kunderne har variabelt forrentede lån. En høj andel af de variabelt forrentede lån er dog med renteloft. Den fortsat historisk lave rente forventes derfor i høj grad at kompensere for et eventuelt indkomstfald i dette kundesegment. Betalingsdisciplinen for ejerboligkunder i 2014 er forbedret i forhold til 2013. Dette kan bl.a. tilskrives den fortsat lave rente. Boniteten i segmentet vurderes som tilfredsstillende, hvilket understøttes af, at 68 pct. af bruttoudlån og garantier ultimo 2014 i ejerboligsegmentet ligger i ratingklasse 1-4, jf. Tabel 21, side 22.

B. Andelsboligkunder

Bankens eksponering mod privatkunder med andelsbolig udgør 24 pct. af den samlede portefølje målt på bruttoudlån og garantier jf. Figur 3. Andelen af den samlede portefølje er svagt stigende i forhold til ultimo 2013. Det er bankens forventning for 2015, at der fortsat vil være vækst på boligområdet, herunder også andelsboligsegmentet.

Andelsboligmarkedet er mindre gennemsigtigt end ejerboligmarkedet, og der er stor forskel på prisfastsættelsespraksis blandt andelsboligforeninger, hvorfor prisudviklingen på andelsboligmarkedet fortsat er svær at vurdere. Den stigning, der har været at spore i priserne på ejerboliger i hovedstadsområdet i 2014, er noget mere beskednen i forhold til andelsboligerne, idet andelsboligpriserne endnu ikke er koblet på den store prisfremgang for markedet for ejerlejligheder. Andelsboligporteføljen i Arbejdernes Landsbank vurderes – til trods for den betydelige koncentration i hovedstadsregionen – som relativt resistent og mindre følsom end ejerboligsegmentet på grund af, at der foretages en individuel vurdering af den enkelte andelsboligforening i bankens portefølje. Generelt medfører det mere forsigtige vurderingsprincipper i forbindelse med fastsættelse af den maksimale lovlige andelsværdi. Udlånets tunge orientering mod ældre andelsboligforeninger

reducerer yderligere risikoen sammenlignet med f.eks. udlån til nybyggeri og ejerboliger.

Banken har udviklet særlige forretningsgange og værktøjer til vurdering af såvel den private låntagers økonomi som den bagvedliggende andelsboligforenings økonomi. Værdiansættelsen efterprøves med sammenligninger af priserne på tilsvarende andelsboliger i samme kvarter. Yderligere sammenlignes med etagemeterpriser på ejerboliger i samme område, og tilsvarende sammenlignes brutto/nettohuslejen med sammenlignelige ejerboliger. I forbindelse med værdiansættelsen af andelsboligen er det et krav, at både etagemeterpriser og brutto/nettohusleje ligger minimum 20 pct. under sammenlignelige ejerboliger.

Betalingsdisciplinen for 2014 er forværret i forhold til 2013, men andelsboligsegmentet er fortsat det segment med den laveste restanceprocent målt i forhold til segmentets udlånsandel jf. Tabel 19, side 21. Segmentets restancer udgør kun 9 pct. af bankens samlede restancer. Handelsværdierne i andelsboligsegmentet har i 2014 været stabile, og blankodelen er derfor stort set uændret. Boniteten af andelsboligsegmentet er forbedret og vurderes som tilfredsstillende, hvilket også afspejles i ratingen, hvor 76 pct. af segmentets bruttoudlån og garantier ultimo 2014 ligger i ratingklasse 1-4 jf. Tabel 21.

C. Lejeboligkunder

Eksponeringen mod privatkunder med lejebolig udgør 6 pct. målt på bruttoudlån og garantier ultimo 2014 og vægter derfor relativt mindre end eksponeringen mod ejerbolig- og andelsboligsegmenterne.

Segmentet har i sagens natur ikke oplevet formuetab som på ejerboligboligmarkedet, men har heller ikke fået del i de tidligere års værdistigninger på ejerboligmarkedet. Typisk er udlånet i dette segment ikke så stort som i de to øvrige grupper, hvorfor rentefølsomheden typisk ikke er lige så udtalt. Betalingsdisciplinen er svagt faldende i forhold til ultimo 2013, men restanceprocenten målt i forhold til segmentets bruttoudlån og garantier er stort set uændret. Boniteten i segmentet er uændret i forhold til ultimo 2013 og vurderes som mindre tilfredsstillende, idet 69 pct. af bruttoudlån og garantier ultimo 2014 ligger i ratingklasse 5-10 jf. Tabel 21.

Erhvervskunder

Eksponeringen mod rene erhvervskunder er mindre i forhold til sammenlignelige pengeinstitutter.

I bankens „Vision 2015“ er bankens strategi at skabe bæredygtig vækst inden for erhverv. Erhvervssegmentets andel

af de samlede bruttoudlån og garantier ultimo 2014 er stort set uændret og udgør 35 pct., jf. Figur 3. Bortset fra få større erhvervseksponeringer er segmentet kendetegnet ved et stort antal mindre og mellemstore primært ejerledede virksomheder. Der er endvidere tale om en ganske pæn branchemæssig spredning, se branchefordelingen på koncernniveau jf. Tabel 32, side 32. Bankens eksponering mod små og mellemstore virksomheder fremgår af Tabel 11, side 14.

Det er bl.a. bankens strategi jf. „Vision 2015“ at øge udlånet mod mindre og mellemstore virksomheder, primært ejerledede virksomheder. For at sikre de rette kompetencer til erhvervs-kunder har banken senest oprettet erhvervscentre og erhvervsfilialer. Det er bankens politik, at en væsentlig del af erhvervsengagementet skal være dækket af sikkerheder i selskabets aktiver og med hæftelse fra virksomhedsejer. Udlånsvæksten i erhvervssegmentet har bidraget positivt hertil, idet den samlede blankoandel er faldet med 4 procentpoint på trods af mere forsigtige værdiansættelser og blankoopgørelser. Banken har allerede for flere år siden valgt at begrænse udlånet til virksomheder, som er afhængige af udviklingen i ejendomsmarkedet, og det er bankens politik ikke at indgå i projektfinsieringer, hvor der ikke på forhånd er sikret de nødvendige driftsindtægter til at servicere den samlede gældsætning. Banken ønsker

alene at deltage i finansiering af forretninger, som banken forstår og rådgivningsmæssigt kan håndtere, og hvor risikoprofilen matcher bankens kreditpolitik. Det er som udgangspunkt bankens politik ikke at yde lån til fiskeri og landbrug – ej heller brancher og virksomheder, som banken etisk og politisk ikke vil sidestilles med.

Kreditværdigheden vurderes på basis af en gennemgang af virksomhedens evne til at servicere de påtagede gældsforpligtelser. I bevillingsgrundlaget indgår bl.a. virksomhedens rating og styrkeprofil samt regnskaber, budgetter, forretningsplaner og indsigt i virksomhedsejernes privatøkonomiske forhold. Grundlaget for bearbejdning og håndtering af erhvervs-kunders eksponeringer er beskrevet i interne forretningsgange. Bankens kreditpolitik lægger op til, at også erhvervs-eksponeringer baseres på helkundeforhold og indeholder indehavers bankengagement. Dette sker med ønsket om at yde den bedst mulige rådgivning, men også i høj grad for at have det bedste overblik over kundens samlede økonomiske forhold.

Restancer i erhvervssegmentet udgør 42 pct. af bankens samlede restancer, hvilket er en stigning på 4 procentpoint i forhold til 2013, jf. Tabel 22. Restanceprocenten målt i forhold til segmentets samlede udlån og garantier er derimod faldet.

Tabel 22

Bruttoudlån og garantier, nettoudlån og garantier, sikkerheder, blankoandel og restancer fordelt på erhvervs-kundesegmenterne „Erhverv“ og „Foreninger“

	Erhverv 1.000 kr.	Foreninger 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Ultimo 2014			
Bruttoudlån og garantier (før nedskrivninger mv.)	8.080.211	1.138.708	9.218.918
Nettoudlån og garantier (efter nedskrivninger mv.)	7.390.703	1.124.629	8.515.332
Sikkerheder	1.804.365	795.424	2.599.789
Blankoandel	76 pct.	29 pct.	69 pct.
Restancer	30.674	1.765	32.439
Restanceprocent af restancer i alt	42 pct.	2 pct.	44 pct.
Udlånsprocent i alt	35 pct.	5 pct.	40 pct.

Note: Nedskrivningerne indeholder individuelle og gruppevise nedskrivninger og hensættelser. Restancer er opgjort som i årsregnskabets noter side 59. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

En stadig faldende efterspørgsel vurderes fortsat at være en af de største risikofaktorer for dette segment, idet en svigtende afsætning typisk vil medføre et likviditetspres på virksomheden. Boniteten vurderes fortsat som tilfredsstillende, idet 64 pct. af segmentets bruttoudlån og garantier ultimo 2014 ligger i ratingklasse 1-4 jf. Tabel 24.

Foreninger mv.

Som følge af bankens idégrundlag og historiske udgangspunkt har banken en vis eksponering rettet mod foreninger, herunder fagforeninger og almene boligorganisationer. Banken er derfor specialiseret i kreditvurdering på disse segmenter. Banken har løbende arbejdet med at styrke samarbejdet med foreningerne og er kommet væsentlig tættere på foreningernes beslutningstagere. I bevillingsgrundlaget

indgår foreningens grundlag og vedtægter, formueforhold, sikkerhed samt foreningens drift og ledelse.

Eksponeringen mod foreninger udgør 5 pct. af de samlede bruttoudlån og garantier ultimo 2014, jf. Figur 3. Betalingsdisciplinen i foreningssegmentet er forbedret i 2014, og restancerne i segmentet udgør kun 2 pct. af bankens samlede restancer. Endvidere er blankoandelen reduceret til 29 pct. Boniteten af porteføljen vurderes som god, idet 92 pct. af segmentets bruttoudlån og garantier ligger i ratingklasse 1-4 jf. Tabel 24.

Udlån til erhvervskundesegmentet har, ud over andelen af store eksponeringer, en pæn størrelsesspredning, jf. Tabel 23.

Tabel 23

Bruttoudlån og garantier for erhvervskundesegmentet fordelt på eksponeringsintervaller og ratingklasser

	Rating 1-4 1.000 kr.	Rating 5-6 1.000 kr.	Rating 7-10 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Eksponeringsintervaller, ultimo 2014				
0 - 500 t. kr.	59.938	63.435	105.092	228.465
500 - 2.000 t. kr.	189.680	122.348	185.014	497.042
2.000 - 4.000 t. kr.	195.714	61.356	97.043	354.113
4.000 - 10.000 t. kr.	248.802	57.123	213.779	519.703
10.000 - 25.000 t. kr.	422.522	89.724	289.429	801.676
> 25.000 t. kr.	5.121.470	656.879	1.039.570	6.817.919
I alt	6.238.126	1.050.864	1.929.928	9.218.918

Note: Opgørelsen er baseret på bruttoudlån og garantier. Tallene er eksklusive kreditinstitutter.

Tabel 24

Bruttoudlån og garantier fordelt på erhvervskundesegmenterne „Erhverv“, „Foreninger“ og ratingklasser

	Rating 1-4 1.000 kr.	Rating 5-6 1.000 kr.	Rating 7-10 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Erhvervskundesegment, ultimo 2014				
Erhverv	5.189.518	979.124	1.911.568	8.080.211
Foreninger	1.048.608	71.740	18.360	1.138.708
I alt	6.238.126	1.050.864	1.929.928	9.218.918

Note: Opgørelsen er baseret på Bruttoudlån og garantier. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

Systemer til risikoreportering, -måling og -overvågning

Grundlaget for kreditvurderinger revurderes mindst én gang årligt for alle større engagementer. Derudover vurderes alle engagementer over 1 pct. af bankens kapitalgrundlag hvert kvartal. I praksis ajourføres grundlaget oftere, eksempelvis i forbindelse med den løbende kundekontakt.

Bestyrelsen gennemgår hvert kvartal udviklingen i udlånsporteføljen i form af både en kort opsummering af de væsentligste risici og fokusområder og en rapport, der belyser udviklingen. Rapporten indeholder beskrivelse af udlånsaldo, overtræk, udlånssegmenter, brancher, migration i ratingklasser osv. Herudover gennemgår bestyrelsen hver måned udviklingen i bankens månedsbalance og lånebevillinger over en vis størrelse.

Kvaliteten af den samlede portefølje vurderes bl.a. ved den årlige aktivgennemgang i Kreditområdet med efterfølgende forelæggelse for bestyrelsen samt bankens interne og eksterne revision.

Kunder med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV) udvælges overvejende maskinelt på baggrund af udvalgte kriterier herunder kundens ratingklasse. Disse kunder gennemgås minimum kvartalsvis af filialerne med henblik på udarbejdelse af handlingsplaner og på at foretage beregning/vurdering af nedskrivningsbehov. Kreditområdet gennemgår efterfølgende filialernes arbejde.

I 2015 er planlagt aktiviteter, der har til formål at sikre endnu bedre og mere aktionsorienterede handlingsplaner for bankens svage kunder.

Betalingsdisciplinen overvåges løbende ved hjælp af overtrækslister, som rådgiverne behandler dagligt. Overtræk over 50.000 kr. eller over 10.000 kr. og med en løbetid på mere end 90 dage kommenteres ugentligt af filialdirektøren og sendes til bankens kreditområde. Kreditområdet kontrollerer ved hjælp af stikprøver og overtrækslister, om filialernes handlingsplaner og opfølgninger er tilstrækkelige.

Kreditområdet foretager løbende kreditgennemgange, hvor filialerne får en ekstraordinær gennemgang af de svage kunder samt en fysisk gennemgang af indholdet i kundemapperne. Der foreligger en turnus, således at alle filialer vil blive gennemgået inden for et tidsrum på 3-4 år – og oftere, hvor statistiske analyser tilsiger dette.

Endelig understøttes kreditovervågningen af ad hoc analyser på baggrund af udviklingen i porteføljen samt faste opgaver i forbindelse med opgørelse af det kvartalsvise solvensbehov og den kvartalsvise vurdering af behovet for individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Udlån med restancer

Bankens nettoudlån med restancer er koncentreret på restancer med kort løbetid hovedsageligt på privatkunde-segmentet jf. Tabel 25.

Tabel 25

Udlån i restance opdelt på restancernes alder og udlånssegment

	Ejerbolig 1.000 kr.	Andelsbolig 1.000 kr.	Lejebolig 1.000 kr.	Erhverv 1.000 kr.	Foreninger 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Restancedage, ultimo 2014						
1 - 30 dage	512.714	408.562	63.463	359.900	19.470	1.364.109
31 - 60 dage	40.999	30.464	10.405	11.752	44	93.664
61 - 90 dage	6.781	4.922	2.151	814	7	14.675
91 - dage	33.877	4.229	2.718	29.958	0	70.783
I alt	594.371	448.177	78.738	402.424	19.521	1.543.231

Note: Opgørelsen er baseret på udlånsalden på kunder i restance, som opgjort i årsregnskabsnoter side 59. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter, men inklusive bankens udlån til datterselskaber.

Betragtes branchefordelingen for erhverv, er udlån med restancer hovedsageligt fordelt på brancherne „Finansiering og forsikring“, „Øvrige erhverv“ og „Handel“. Samlet udgør udlån med restancer 7,1 pct. af bankens samlede nettoudlån og garantier ultimo 2014. Heraf udgør udlån med mere end 90 dage restance 0,3 pct., jf. Tabel 26.

har en målsætning om at nedbringe niveauet ved i samarbejde med kunden at finde varige løsninger på eventuelle problemer frem for midlertidige lappeløsninger. Denne fremgangsmåde forventes at sikre, at antallet af kunder, som banken i sidste ende får et tab på, begrænses på langt sigt.

Banken har „early warning“ lister, som er med til at nedbringe antallet af kunder med 90 dages overtræk. Banken

Tabel 26
Udlån med restancer fordelt på brancher og restancernes alder

	1 - 30 dage 1.000 kr.	31 - 60 dage 1.000 kr.	61 - 90 dage 1.000 kr.	91 - dage 1.000 kr.	I alt 1.000 kr.
Branchefordeling, ultimo 2014					
Offentlige myndigheder	4.677	0	241	0	4.918
Erhverv					
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	3.824	1.133	0	6	4.963
Industri og råstofudvinding	9.775	751	3	579	11.108
Energiforsyning	0	0	0	0	0
Bygge og anlæg	55.111	3.633	220	6.603	65.566
Handel	91.637	4.291	12	1.453	97.394
Transport, hoteller og restauranter	43.118	2.482	577	1.524	47.701
Information og kommunikation	15.545	1.516	0	1.280	18.341
Finansiering og forsikring	156.190	0	0	536	156.726
Fast ejendom	47.647	1.787	0	20.279	69.713
Øvrige erhverv	105.130	5.312	1.951	3.119	115.513
I alt erhverv	527.977	20.906	2.763	35.379	587.025
Private	831.455	72.758	11.670	35.405	951.288
I alt	1.364.109	93.664	14.675	70.783	1.543.231

Note: Opgørelsen er baseret på udlånssaldo på kunder i restance, som opgjort i årsregnskabets noter side 55. CPR-kunder med branchekode klassificeres under brancherne for erhverv. Tallene er eksklusive udlån til kreditinstitutter.

Politikker til afdækning og reduktion af kunderisici

Banken anvender de muligheder, der er for at reducere risikoen, som overvejende er at have sikkerhed i de aktiver, banken finansierer. Den belåningsværdi, som sikkerhederne er opgjort til, er baseret på et forsigtighedsprincip, der er nærmere beskrevet i bankens forretningsgange.

Dette indebærer, at en del aktiver af forsigtighedsgrunde opgøres til en reduceret værdi, hvorfor den reelle sikkerhedsværdi vurderes at være betydeligt højere end opgjort i Tabel 27 og 28.

Tabel 27
Bankens sikkerheder for privatkunder

	Ejerbolig 1.000 kr.	Andelsbolig 1.000 kr.	Lejebolig 1.000 kr.	I alt	
				2014 1.000 kr.	2013 1.000 kr.
Sikkerheder for privatkunder, ultimo 2014					
Udlån og garantier					
Ejendomme	1.778.649	4.346.132	141.595	6.266.376	6.069.870
Værdipapirer, obligationer, kontant indestående mv.	115.397	9.875	14.369	139.642	90.294
Biler	156.453	14.093	87.672	258.219	293.842
Kautions og garantier	2.190	763	3.050	6.003	12.489
Øvrige sikkerheder	55.235	10.191	9.033	74.458	78.464
I alt	2.107.925	4.381.055	255.719	6.744.698	6.544.959

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder i henhold til bankens forretningsgang.

Tabel 28
Bankens sikkerheder for erhvervs-kunder

	Erhverv 1.000 kr.	Foreninger 1.000 kr.	I alt	
			2014 1.000 kr.	2013 1.000 kr.
Sikkerheder for erhvervs-kunder, ultimo 2014				
Udlån og garantier				
Ejendomme	818.414	124.496	942.910	1.151.790
Værdipapirer, obligationer, kontant indestående mv.	797.439	611.402	1.408.841	510.059
Biler	17.627	116	17.743	23.853
Kautions og garantier	16.034	847	16.881	0
Øvrige sikkerheder	154.851	58.563	213.414	299.095
I alt	1.804.365	795.424	2.599.789	1.984.797

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder i henhold til bankens forretningsgang.

Vurdering af sikkerhedernes værdi er en væsentlig faktor til fastlæggelse af bankens risici. Banken har derfor fokus på, at belånte aktiver vurderingsmæssigt er opdateret og dokumenteret. I vurderingen af engagementernes betalingsrækker opgøres sikkerhederne til skønnede dagsværdier.

- Lån til privatkunder afdækkes i størst muligt omfang ved forskellige former for sikkerheder. Det sker typisk ved at tage tinglyst pant i ejerboliger eller andelsboliger. Desuden tages der pant i biler og andre løsøre.
- Lån til erhvervs kunder i ejerledede virksomheder (A/S og ApS) kræver som hovedregel helt eller delvist personlig kaution suppleret med forskellige former for sikkerhedsstillelse.
- Lån til foreninger ydes ofte mod en vis sikkerhed for likviditeten i form af medlemmernes hæftelse for betaling af kontingent, alternativt med solidarisk hæftelse eller reelle sikkerheder.

Derudover foretager banken løbende vurdering af værdien af den stillede sikkerhed, som opgøres som det forventede nettoprovenu ved realisation. Banken vurderer i hvert enkelt misligholdelsestilfælde, om tvangsrealisation af en sikkerhed er det, der tjener banken bedst i relation til at minimere bankens risiko for tab. Konjunktur- og markedsforholdene for realisation af aktiver kan variere betydeligt, hvorfor banken fra tid til anden overtager aktiver, som har været stillet som sikkerhed.

Fordelt på sikkerhedstyper for private med ejer- eller andelsbolig er det ejendomme, der udgør den største del af de samlede sikkerheder, jf. Tabel 27, side 28.

Banken benytter ikke instrumenter som Credit Default Swaps eller andre former for forsikring til afdækning af kreditrisici på udlån til kunder.

Udvikling af kreditporteføljeværktøjer

Værktøjer til måling og vurdering af bankens kreditrisici udvikles og forbedres løbende.

Bankens ratingmodel har i flere år været en integreret del af kreditstyringen. Ratingen er en central parameter i udvælgelsen af kunder med objektiv indikation for værdiforringelse (OIV), ligesom den er central i bankens solvensbehovsmodel og i bankens model for gruppevise nedskrivninger. Bankens ratingmodel forbedres løbende, da det er af yderste vigtighed, at den er så retvisende som muligt.

Banken har fokus på en løbende opfølgning på kunder, således at bankens risikostyring foretages på et opdateret og dokumenteret grundlag. Datakvaliteten er yderst vigtig, idet forkerte eller mangelfulde oplysninger kan give en misvisende rating og dermed et forkert beslutningsgrundlag.

Bankens filialledelse har yderligere adgang til en række kvartalsvise og månedlige rapporter, der bidrager til at give filialledelsen et bedre overblik over risikoen i udlånsporteføljen og til at identificere eventuelle indsatsområder.

Banken er endvidere repræsenteret i BEC projekter, herunder i projekter til styring og overvågning af kreditrisici, f.eks. FINREP og COREP rapportering.

Aktiviteter i AL Finans A/S

Datterselskabet AL Finans' aktiviteter er fordelt på tre forretningsområder:

1. Billån
2. Finansiell og operationel leasing, primært biler
3. Factoring

AL Finans har ikke automatiske rating- eller scoresystemer til bedømmelse af kreditrisici, men har til gengæld stor erfaring inden for alle de produktspecifikke forretningsområder.

Der foretages hvert kvartal manuelle gennemgange af alle udlån med svaghestegn baseret på produktopdelte segmenter samt vurdering af nedskrivningsbehov i det omfang, der er objektive indikationer for værdiforringelse (OIV). Yderligere foretages der én gang om året en aktiv gennemgang, hvor kreditrisikoen bedømmes for de større eksponeringer. Den generelle kreditkvalitet anses som værende tilfredsstillende. For størstedelen af alle udlån er der sikkerheder i form af det belånte aktiv, hvor der foreligger offentlige kataloger til bedømmelse af aktivets værdi.

Ligesom for 2013 er der for 98 pct. af billånsporteføljen en udbetaling på 20 pct. eller mere jf. Tabel 29. Biler omfattet af forretningsstrategien i AL Finans er forholdsvis lette at værdifastsætte og lette at omsætte. Biler udgør 95 pct. af selskabets finansierede aktiver på forretningsområderne lån og leasing.

Tabel 29
Fordeling af udbetalingsprocenter på billån

	2014		2013	
	1.000 kr.	Pct.	1.000 kr.	Pct.
Udbetalingsprocenter på billån				
0-9 pct.	29.159	2	28.026	2
10-19 pct.	9.970	1	9.583	1
20-29 pct.	1.343.129	77	1.290.943	77
30-39 pct.	221.828	13	213.210	13
40-99 pct.	131.300	7	126.198	7
I alt	1.735.386	100	1.667.960	100

Risikoen på billån og leasing er overvejende relateret til, hvorvidt værdien af de underliggende aktiver kan realiseres til de værdier, som de blev skønnet til ved etableringen jf. den høje sikkerhedsdækning i Tabel 30 og Tabel 31. I AL Finans er en af de væsentlige risikofaktorer således faldende realisationsværdier på særligt biler.

I 2014 har brugtogspriserne for mindre biler været presset af lave priser på nye små biler, mens det for store biler har været omvendt. Samlet set vurderes priserne for AL Finans' aktiver at have været rimeligt stabile. Der kan dog forekomme prisnedsettelse i brugtbilssegmenter, hvor AL Finans er eksponeret. Dette vil indebære en risiko for AL Finans, dels på biler hjemkommet efter leasing (operationelle aftaler) og dels på biler, der indleveres efter misligholdelse, hvilket gælder både leasing og lån. Også en omlægning af registreringsafgiften vil kunne påvirke AL Finans, og denne påvirkning kan betyde umiddelbare negative følger, uanset om der tilrettelægges en længere „overgangsperiode“.

Henover de seneste år har antallet af biler, der er taget tilbage, været faldende, mens det gennemsnitlige tab pr. enhed har været nogenlunde konstant. Bilpriserne er stabiliseret, og en stor del af porteføljen er udskiftet de seneste år og er således gearet til de aktuelle priser. For 2015 forventes et stigende antal tilbagetager af biler grundet den stigende bilportefølje. Der forventes et tab pr. bil på niveau med 2014.

I factoringforhold er der to niveauer af betalingsforpligtelser. Første niveau er debitorniveauet, og hvis ikke debitor kan betale, så er næste niveau klientniveauet. Herudover er fordringerne typisk belånt med 70-90 pct., hvilket ved normal koncentration giver tilfredsstillende dækning for betalingsforpligtelserne. En række eksponeringer er endvidere afdækket via garantiforsikringselskaber. Dækninger udgør ca. 28 pct. af udestående debitorsaldi. Banken har i tillæg tegnet en kriminalitetsforsikring, der sikrer hele koncernen mod større tab som følge af svindel. Eksponeringer opdelt på de respektive forretningsområder er vist i Tabel 30 og 31.

Tabel 30
Udlån før nedskrivninger og sikkerhedsfordeling af privatporteføljen i AL Finans

	2014			2013		
	Saldo 1.000 kr.	Sikkerhed 1.000 kr.	Antal kunder	Saldo 1.000 kr.	Sikkerhed 1.000 kr.	Antal kunder
Forretningsområder, private						
Billån (Gældsbreve)	189.246	128.426	1.619	182.724	121.275	1.590
Billån (Købekontrakter)	1.426.629	1.402.288	13.773	1.411.715	1.374.643	13.344
Finansiel leasing	3.047	2.742	21	1.951	1.756	14
Operationel leasing	19.857	17.871	143	8.401	7.561	66
I alt	1.638.779	1.551.328	15.556	1.604.791	1.505.235	15.014

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder i henhold til AL Finans' forretningsgang.

Tabel 31

Udlån før nedskrivninger og sikkerhedsfordeling af erhvervsporteføljen i AL Finans

	2014			2013		
	Saldo 1.000 kr.	Sikkerhed 1.000 kr.	Antal kunder	Saldo 1.000 kr.	Sikkerhed 1.000 kr.	Antal kunder
Forretningsområder, erhverv						
Billån (Gældsbreve)	21.232	18.162	154	12.994	10.584	66
Billån (Købekontrakter)	98.280	97.329	819	60.526	60.227	360
Finansiel leasing	579.450	521.461	2.177	394.041	354.648	1.366
Operationel leasing	87.606	78.845	247	99.419	89.478	267
Factoring	776.627	776.627	195	656.461	654.977	199
I alt	1.563.195	1.492.424	3.592	1.223.441	1.169.914	2.258

Note: Opgjorte belåningsværdier af deponerede sikkerheder i henhold til AL Finans' forretningsgang.

Kreditrisiko på kreditinstitutter

Generelle forhold

I „Instruks for Arbejdsfordelingen mellem Bestyrelsen og Direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“ er nedfældet retningslinjer for håndteringen af modpartsrisci, ligesom instruksen indeholder en tildeling af en bemyndigelse til, at direktionen kan eksponere banken mod kreditrisiko på bl.a. kreditinstitutter.

Generelt har banken en stram bevillingspraksis. Der udstikkes alene finansielle rammer til daglig handel med kreditinstitutter, hvor banken har større kendskab til det enkelte kreditinstitut. Rammer til danske kreditinstitutter baseres bevillingsmæssigt på seneste regnskaber og den viden, der er om modparten i banken. Rammer til udenlandske kreditinstitutter ydes fortrinsvis til store førsteklases kreditinstitutter. Rammene baseres herudover bevillingsmæssigt på de samme principper, som er nævnt for danske kreditinstitutter.

Afgivne bindende kredittilsagn

Banken baserer sin kreditgivning på forretningsmæssige relationer, og der ydes som udgangspunkt alene kredit til kreditinstitutter, som har et naturligt samarbejdspotentialer med banken inden for øvrige forretningsområder.

Ud over kendskabet til modpartens forhold udarbejder banken forud for hver eksponerings indgåelse en analyse af kreditinstitutets seneste perioderegnskaber, ligesom kreditinstituttet interviewes. Analysearbejdet foretages i bankens kreditområde.

Mindst én gang om året følger banken op på samtlige engagementer og foretager en kvalitetstest heraf og tager ofte en opfølgende dialog med modparten. Endvidere er det almindeligt forekommende, at disse kreditinstitutter efter offentliggørelse af årsrapporter aflægger banken besøg og informerer mere indgående om udviklingen.

Opfølgingsarbejdet sker på ledelsesniveau i banken, og i konkrete situationer involveres bankens kreditområde med henblik på, at der kan udfærdiges en opfølgingsanalyse på det tidligere udarbejdede beslutningsgrundlag.

Samtlige personer, som har kontakt til de omfattede kreditinstitutter, kan komme i berøring med potentielt børsfølsomme oplysninger om kreditinstituttet. Disse personer, der hovedsageligt er med i bankens ledelsesgruppe, er underlagt skærpede interne regler for spekulation.

Almindelige ikke-meddelte finansielle rammer (Credit lines)

Denne type eksponeringer med finansielle modparter bevilges hovedsageligt til fondshandler, pengemarkedsdeponeringer og erhvervelse af obligationer.

Eksponeringerne bevilges ud fra to kriterier, der skal være opfyldt samtidigt:

1. Et størrelseskriterium, hvorved en Credit Line til kreditinstitutter udmåles efter objektive kriterier i henhold til „Instruks for Arbejdsfordelingen mellem Bestyrelsen og Direktionen i Aktieselskabet Arbejdernes Landsbank“. Størrelsen af en Credit Line udmåles både som en nærmere specificeret procentdel af

Arbejdernes Landsbanks egenkapital og af det pågældende kreditinstituts egenkapital.

2. En subjektiv vurdering, hvor regnskabs gennemgang, markedsinformationer, samarbejds mæssige erfaringer m.m. sammenfattes til en konklusion, der foretages af bankens ledelse.

Bevilling af Credit Lines til kreditinstitutter beslutes i samarbejde mellem kreditdirektøren, bankens direktion og bestyrelse.

Risikovurdering

På danske kreditinstitutter vurderes risikoen primært at ligge på specifikke produktmellemværender (aktie- og ansvarlig kapital) i form af VP udstedelse. Det er som udgangspunkt bankens politik, at der ikke ydes udlån i form af ansvarlig kapital til kreditinstitutter. På baggrund heraf vurderes risikoen begrænset.

Banken er eksponeret mod kreditinstitutter fordelt i andre lande, men risikoen vurderes begrænset, og der er foretaget de kapitalhensættelser, som banken finder nødvendige i et worst case scenario.

Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier

Koncernens opgørelse af værdiforringede fordringer følger §§51-54 i Bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m. fl.

Udgiftsførte nedskrivninger og hensættelser samt tab udgjorde i 2014 240 mio. kr. jf. Tabel 32 mod 278 mio. kr. i 2013.

Opgørelsen i Tabel 32 og Tabel 33 er inklusive kreditinstitutter.

Koncernens akkumulerede nedskrivninger og hensættelser udgør herefter 1.434 mio. kr. ultimo 2014 mod 1.301 mio. kr. i 2013. Nedskrivninger/hensættelser på branchen „Fast ejendom“ er relateret til enkelte store eksponeringer i banken, som alle følges tæt. Det fortsat høje nedskrivnings- og hensættelsesniveau skyldes primært den samfundsmæssige udvikling samt øgede krav fra Finanstilsynet.

Bankens forventning for 2015 er, at de samlede nedskrivninger og hensættelser vil blive reduceret i forhold til 2014.

Tabel 32

Branchefordeling for værdiforringede fordringer inklusive gruppevise nedskrivninger og gruppevise hensættelser ultimo 2014 (Koncernen)

	Eksponeringer 1.000 kr.	Eksponerings- hvorpå der er nedskrevet/ hensat 1.000 kr.	Nedskrivning/ hensættelse 1.000 kr.	Udgiftsført nedskrivning/ hensættelse og tab i 2014 1.000 kr.
Offentlige myndigheder	38.419	4.704	5	(4)
Erhverv				
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	95.114	105.381	32.797	(31.100)
Industri og råstofudvinding	797.859	202.845	43.519	(20.122)
Energiforsyning	3.963	3.725	877	(810)
Bygge og anlæg	617.081	263.769	77.727	(7.924)
Handel	1.313.788	363.343	94.172	8.750
Transport, hoteller og restauranter	497.787	202.015	46.619	(2.324)
Information og kommunikation	176.808	107.594	13.817	(1.076)
Finansiering og forsikring	3.416.602	308.905	156.842	(27.470)
Fast ejendom	1.567.972	941.381	303.675	(41.044)
Øvrige erhverv	2.554.216	504.368	97.846	7.580
I alt erhverv	11.041.190	3.003.326	867.891	(115.540)
Private	13.731.512	9.252.412	566.180	(124.834)
I alt	24.811.121	12.260.442	1.434.076	-240.378

Note: CPR-kunder med branchekode klassificeres under brancherne for Erhverv.

Tabel 33
Bevægelser i 2014 på værdiforringede fordringer (Koncernen)

	Individuelt nedskrevet kreditinstitut 1.000 kr.	Individuelt nedskrevet udlån og andre poster med kreditrisiko 1.000 kr.	Individuelt hen- sat på garantier 1.000 kr.	Gruppevist nedskrevet udlån og andre poster med kreditrisiko 1.000 kr.	Gruppevist hen- sat på garantier 1.000 kr.
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer	17.252	1.188.808	9.076	77.245	8.435
Nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	0	483.268	9.546	81.456	1.905
Tilbageførsel af nedskrivninger	-52	-353.497	-5.293	-21.498	-3.106
Andre bevægelser	0	60.063	0	4.854	
Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	-124.385	0	0	0
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	17.200	1.254.257	13.329	142.057	7.234
Endelig tabt (afskrevet) ikke tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0	-47.649	0	0	0
Indgået på tidligere afskrevne fordringer		10.027			

Note: Opgørelsen følger årsregnskabs Note 13.

Modpartsrisiko

Under modpartsrisiko indgår koncernens styring af tabsrisici på afledte finansielle instrumenter indgået med såvel kunder som finansielle modparter. Tabsrisici på afledte finansielle instrumenter indgår i styringen af kreditrisiko i såvel bevillingsprocessen som i den almindelige engagementsovervågning, jf. afsnittene herom.

Banken tilstræber at begrænse risikoen på modparter i forbindelse med finansielle instrumenter ved i et vist omfang at kræve sikkerhedsstillelse eller ved indgåelse af nettingaftaler.

Styringen af modpartsrisikoen tager udgangspunkt i opgørelse af bruttoværdien af forretninger med for banken positive markedsværdier plus risikotillæg, som er fastsat ud fra vurderinger af volatiliteten på instrumentet. Der sker en daglig overvågning af risikoen og overholdelse af bevilgede lines.

Banken forbereder, at en stigende del af bankens derivataftaler fremover skal cleares via CCP-ordninger, hvilket vil mindske afviklingsrisikoen.

Banken anvender ikke netting i opgørelsen af risici på poster med modpartsrisiko.

Tabel 34
Afledte finansielle instrumenter ultimo 2014

	Nominal værdi 1.000 kr.	Netto markedsværdi 1.000 kr.	Positiv markedsværdi 1.000 kr.	Negativ markedsværdi 1.000 kr.
Valutakontrakter				
Terminer/futures, køb	141.082	2.211	2.291	80
Terminer/futures, salg	8.292.239	-24.378	1.116	25.494
Optioner, erhvervede	180.879	-8	31	39
Valutaswaps	18.900	0	0	0
Rentekontrakter				
Terminer/futures, køb	2.584.901	860	2.940	2.080
Terminer/futures, salg	5.455.449	-60.172	3.388	63.560
Swaptioner	100.000	-10.838	0	10.838
Renteswaps	5.593.073	-84.479	38.342	122.821
Aktiekontrakter				
Optioner, erhvervede	24	-1.134	0	1.134
I alt		-177.938	48.108	226.046

ECAI

Banken har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Banken anvender Bankernes EDB Central, som modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial. Der foretages en løbende IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Datacentralen har konverteret Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR-forordningen artikel 111-134.

Banken har alene eksponeringer, hvor der anvendes kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services mod institutter.

Tabel 35
Eksponeringsklasser, hvor der anvendes kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings

	Eksponeringsværdi inden risikovægtning	Eksponeringsværdi efter vægtning med kreditkvalitetstrin
	1.000 kr.	1.000 kr.
Institutter	691.192	208.183

Markedsrisiko

Koncernen Arbejdernes Landsbank påtager sig løbende forskellige former for markedsrisici, hovedsagelig i form af rente-, aktiekurs- eller valutarisici samt værdipapirrelateret kreditrisici i form af investeringer i kreditobligationer.

Markedsrisiciene opstår dels som følge af serviceringen af kundebehov dels som følge af bankens disponeringer i finansielle instrumenter. Banken anvender herunder afledte finansielle instrumenter til at styre og justere markedsrisiciene.

Banken har generelt en forsigtig holdning til omfanget af bankens eksponering i markedsrisici og tillægger styringen af forretninger med markedsrisiko stor vægt som følge af stigende forretningsomfang og kompleksiteten i en række af produkterne gennem de senere år.

Erfaringerne fra den finansielle krise har yderligere understreget behovet for fokus på en stram styring på området.

Markedsrisiko omfatter positioner, hvis markedsværdi er afhængig af udviklingen i de generelle niveauer i en række markedsvariable som renter, aktie- og valutakurser samt volatiliteter. Endvidere indgår risici af mere specifik karakter på konkrete markedspapirer i det omfang, disse risici kan handles eksplicit. Opgørelsen omfatter markedsrisici på såvel balanceførte som ikke-balanceførte poster, ligesom opgørelserne omfatter positioner i handelsbeholdningen og forretninger uden for handelsbeholdningen, som måtte indeholde markedsrisici.

Generelle markedsrisici er under normale markedsforhold drevet af makroøkonomi, nationale og internationale politiske forhold m.m. samt centralbankernes adfærd, som i den forbindelse er uafhængig af instrumenttype og specifikke modparter i forretningen.

Renterisikoen opgøres med udgangspunkt i den modificerede varighed og udtrykker tilnærmelsesvist det forventede kurstab på positioner med renterisiko ved et parallelskift i rentekurven på 100 basispoint op. For konverterbare realkreditobligationer og obligationer med renteloft m.v. tages udgangspunkt i de af Finanstilsynet udsendte korrektionsfaktorer og i indhentede oplysninger fra ledende markedsdeltagere om modificerede varigheder. Andre former for renterelateret optionsrisiko tager udgangspunkt i en deltaværdiopgørelse kombineret med modificerede varigheder på de underliggende

instrumenter. Opgørelserne udarbejdes i enkeltvaluta samt i varighedsintervaller. Bankens eksponering er hovedsagelig i DKK, EUR og USD.

Tabel 36

Koncernens renterisiko ultimo året 1.000 DKK

	2014	2013
	1.000 kr.	1.000 kr.
Fordelt efter forretningstyper		
Obligationer mv.	395.001	166.329
Afledte finansielle instrumenter	-483.859	-293.777
Pantebreve	31.510	17.040
Øvrige poster	11.619	44.268
I alt	-45.729	-66.140
Fordelt efter valuta		
DKK	80.914	47.143
USD	-75.417	-8.199
EUR	-58.417	-111.048
GBP	5.463	2.584
NOK	923	1.482
CHF	590	63
SEK	220	1.843
Øvrige	-5	-8
I alt	-45.729	-66.140

Note: Renterisikoen er opgjort ved en renteændring på 100 basispoint.

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekursen. Aktierisikoen omfatter nettopositionen af aktier samt aktierelaterede instrumenter i den enkelte aktie eller aktieindeks. Aktiekursrisikoen opgøres som vægtede positioner på tværs af aktieinstrumenter. Aktieoptioner indgår med deltaværdien.

Følsomheden over for generelle ændringer i aktiemarkedene er koncentreret om den forholdsvis beskedne del af aktiebeholdningen, som ligger i handelsporteføljen, og beholdningen er så diversificeret, at generelle fald i aktiemarkedene på 10 pct. vil medføre et kurstab på 25,5 mio. kr. Anlægsbeholdningen er derimod mere specifikt påvirket af udviklingen i de konkrete selskaber, der ikke på tilsvarende måde kan antages at være påvirket af markedsudviklingen.

Valutarisiko afspejler bankens risiko for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Risikoen opgøres dels efter Valutaindikator 2 metoden, og dels som en vægtet sum af nettopositioner i de enkelte valutaer, hvor der i vægningen tages hensyn til volatilitet.

Værdipapirrelateret kreditrisici afspejler bankens risiko for tab som følge af ændringer i markedets krav til afkastet på kreditobligationer, som ikke stammer fra generelle ændringer i markedsrenten, men som afspejler ændringer i markedets prissætning af kreditobligationer i forhold til instrumenter med væsentlig mindre kreditrisiko.

Kreditobligationer har det seneste år fået en stigende vægt i bankens obligationsbeholdning som følge af attraktive priser i forhold til investering i eksempelvis statsobligationer. Dette har naturligvis samtidig medført en øget fokus på risikoovervågningen på området.

Kreditobligationer indgår i handelsbeholdningen og optages til dagsværdi i regnskabet. Med indsnævringen af kreditrisikospændene sker der en løbende afbalancering af porteføljen under henseende til risikovurderingen.

Aktuelt er der investeret 1,5 mia. kr. svarende til 10 pct. af den samlede obligationsbeholdning i en meget diversificeret portefølje af virksomhedsobligationer. Rentefølsomheden udgør 48,8 mio. kr. hovedsagelig i DKK- og EUR-obligationer.

Investering i obligationer udstedt af pengeinstitutter udgør 3,5 mia. kr. og 24 pct. af bankens samlede obligationsportefølje. Rentefølsomheden udgør 86,7 mio. kr., hovedsageligt i banker med rating på BBB+ eller bedre og med en hovedvægt i EUR-obligationer.

Tabel 37
Oblitionsbeholdningen fordelt på rating

	2014	2013
	1.000 kr.	1.000 kr.
Rating		
AAA	37 pct.	39 pct.
AA+, AA, AA-	9 pct.	2 pct.
A+, A, A-	23 pct.	17 pct.
BBB+	8 pct.	11 pct.
BBB	7 pct.	11 pct.
BBB-	4 pct.	0 pct.
Rating < BBB-	2 pct.	5 pct.
Ikke ratet	10 pct.	15 pct.
I alt	100 pct.	100 pct.

Figur: Fordeling efter S&P's ratingklassifikation baseret på S&P's ratings eller ratings fra Moody omsat til tilsvarende ratings i S&P's klassifikation.

Styring af markedsrisici

Koncernens samlede markedsrisici håndteres centralt i bankens Likviditets- og Finansområde.

Banken sikrer en veldefineret ansvarsfordeling for risikotagningen på alle niveauer i banken gennem fastlæggelse af rammer for såvel direktionen som ledelsen af Likviditets- og Finansområdet. På baggrund heraf videregives snævrere rammer til de enkelte disponerende medarbejdere i Likviditets- og Finansområdet.

De enkelte risikoområder overvåges løbende i forhold til de udstukne rammer. Der følges dagligt op herpå i form af rapporteringer til direktionen og regelmæssigt til bestyrelsen. Stabsfunktionen Intern Risikostyring, som overvåger udnyttelsen af positionstagerne rammer, rapporterer direkte til direktionen.

Bankens markedsrisici er en konsekvens af kundehandler eller afledt af bankens positionstagnation ud fra taktiske og strategiske vurderinger af markedsudviklingen samt hensynet til bankens øvrige forretningsomfang – herunder de forretninger, som indeholder renterisiko, men som ligger uden for handelsbeholdningen.

For at kunne tilgodese kundernes handelsaktiviteter har banken en beholdning af værdipapirer, som udligner forskellene i kundehandelsstørrelse og standardhandlerne i det professionelle marked.

Den markedsrisiko, der er forbundet hermed, holdes inden for veldefinerede rammer såvel samlet som på de enkelte fondskoder. Disse rammer er inkluderet i de af bestyrelsen udstukne rammer og overvåges løbende, og der rapporteres til direktionen ved overskridelser.

De taktiske, betingede investeringer af kortsigtet varighed varetages i bankens handelsfunktion inden for forholdsvis snævre grænser, der løbende overvåges.

De strategiske positioner besluttet af direktionen ud fra vurderingen af afkastpotentialet i forhold til den involverede risiko og under hensyntagen til bankens samlede risikoappetit, risici i øvrigt i banken samt hensynet til løbende at sikre et likviditetsberedskab i form af likvide aktiver.

Foruden daglige beregninger af bankens samlede markedsrisici efter standardnøgletal foretages der fra tid til anden stress test på beholdningen.

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko i banken opstår i et vist omfang uden for handelsbeholdningen i form af udlån eller indlån med fast rente med kunder eller variabelt forrentede udlånsprodukter med indbyggede optionselementer. Renterisikoen opgøres efter samme principper som renterisikoen inden for handelsbeholdningen.

Arbejdernes Landsbank har ikke fastforrentede indlån med ubestemt løbetid. Visse lån er ydet med fast rente med mulighed for førtidig indfrielse.

Renterisikoen indgår i Likviditets- og Finansrådets daglige opgørelse af koncernens renterisiko og disponeres inden for de udstukne rammer. I et vist omfang – hvor variationen i renterisiko er beskeden – genberegnes risikoen ikke dagligt, men medgår med tidligere opgjort risiko i den samlede opgørelse.

Der er hovedsageligt tale om risici i DKK med kort varighed. Enkelte, større forretninger er renterisikomæssigt afdækket særskilt.

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

Arbejdernes Landsbank har i samarbejde med andre pengeinstitutter erhvervet kapitalandele i en række sektorselskaber. Disse selskaber har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, IT, betalingsformidling og investeringsforeninger. Kapitalandelene indgår ikke i handelsbeholdningen, da deltagelse i sektorselskaberne har en væsentlig betydning for bankens målsætning om at kunne tilbyde vores kunder en bred vifte af finansielle ydelser til konkurrencedygtige priser.

Tabel 38
Aktier uden for handelsbeholdningen

	2014 1.000 kr.	2013 1.000 kr.
Dagsværdi primo	744.435	651.383
Realiseret kursgevinst i resultatopgørelsen *)	38.981	577
Urealiseret kursgevinst i resultatopgørelsen	18.466	10.136
Anden tilgang **)	55.505	0
Nettokøb ***)	-51.059	82.339
I alt dagsværdi ultimo ****)	806.328	744.435

- *) Heraf kan 38,6 mio. kr. henføres til salg af aktier i Nets Holding
 **) Bankens ejerandel af Bankernes EDB Central (BEC) er reduceret til under 20 pct. i forbindelse med udvidelse af ejerkredsen. Ejerandelen i BEC er herefter klassificeret under regnskabsposten „Aktier mv.“
 ***) Banken har solgt aktier for 109 mio. kr. i 2014. Banken har erhvervet aktier i DLR Kredit for 60 mio. kr. i 2014 og 85 mio. kr. i 2013.
 ****) Heraf udgør 733 mio. kr. andele i finansielle enheder, hvoraf 405 mio. kr. udgør andele på mellem 10 og 20 pct. af de pågældende virksomheder.

Kapitalandelene i sektorselskaberne er overvejende noterede og værdiansættes til dagsværdi. Andelen af noterede aktier udgør 6,7 mio. kr. ultimo 2014 mod 20,2 mio. kr. ultimo 2013.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko udtrykker risiko for tab som følge af, at banken skal betale mere for den likviditet, der skal anvendes til at dække bankens betalingsforpligtelser og til at opretholde en normal likviditetsreserve i en situation, hvor banken specifikt eller sektoren som helhed rammes af ekstraordinære forhold. Likviditetsrisikoen afspejler således et mismatch i bankens balance mellem løbetiden på aktiverne og passiverne, hvor udlånsporteføljen generelt har en længere varighed end indlån og andre finansieringsforretninger.

Hovedparten af bankens likviditetsrisiko er i danske kroner, mens resten af risikoen er koncentreret i hovedvalutaerne.

Banken fører generelt en meget forsigtig likviditetspolitik. Banken har således en målsætning om at have en likviditetsoverdækning på 100 pct. i forhold til de i lov om finansiel virksomhed § 152 angivne 10 pct. og 15 pct. Likviditeten overvåges dagligt og vurderes samtidig i et langsigtet perspektiv i forhold til bankens forretningsmæssige udvikling såvel på kapitalmarkedsområdet som på ind- og udlån. Det er endvidere bankens politik, at likviditetsprognoserne, som udarbejdes mindst én gang månedligt udviser en tilsvarende overdækning mindst 3 måneder frem, 3-6 måneder mindst en overdækning på 90 pct. og 6-12 måneder frem mindst en overdækning på 75 pct.

Foruden løbende beregning af likviditetsoverdækning foretages stress test af bankens likviditet på længere sigt med henblik på at afdække følsomheden over for væsentlige ændringer i bankens løbende fundingvilkår.

Bankens bestyrelse har vedtaget en Likviditetsberedskabsplan, som definerer tiltag, som skal iværksættes, hvis likviditeten forringes i forhold til den udstukne likviditetspolitik.

De endelige regler for opgørelse af LCR, som træder i kraft 1. oktober 2015, er offentliggjort i oktober 2014. Kravene indebærer øgede krav til bankens likviditetsstyringsfunktion og behov for omlægninger i bankens likviditetsbuffer.

Trods en meget stor beholdning af danske realkreditobligationer vil bankens obligationsbeholdning skulle indeholde en forholdsvis større andel af statsobligationer, end banken hidtil har haft, idet likviditetsbufferen skal indeholde minimum 30 pct. statsobligationer m.v.

Banken er begyndt at opgøre og indberette LCR på månedsbasis til Finanstilsynet. Pr. ultimo 2014 var bankens LCR 55 pct. En forholdsvis behersket omlægning af obligationsbeholdningen til statsobligationer ville have bragt LCR over 60 pct. ultimo 2014. Pr. 1. oktober 2015 skal LCR være minimum 60 pct. stigende til 70 pct. 1. januar 2016 for med årlige stigninger at slutte på 100 pct. primo 2019.

Banken er i gang med at forberede likviditetsstyringen til de nye regler i CRD IV Direktivet omhandlende LCR og NSFR.

Behæftede aktiver

Banken behæfter i et vist omfang aktiver i forbindelse med bankens markedsrisikotagning og bankens likviditetsdisponeringer.

Banken anvender i et mindre omfang genkøbsforretninger i obligationer som en del af renterisikostyringen og som en del af bankens likviditetsstyring.

Endvidere har banken en vis sikkerhedsstilling over for andre pengeinstitutter i forbindelse med diverse derivataftaler.

I forbindelse med clearing af værdipapirhandel stiller banken sikkerhed i form af pantsætning både for omsætning og til defaultfonds hos CCP'er m.v.

Tabel 39
Behæftede aktiver pr. 31.12.2014

	Regnskabs- mæssig værdi 1.000 kr.	Dagsværdi 1.000 kr.
Aktiver		
Behæftede aktiver	0	0
Aktier	0	0
Obligationer	587.168	587.168
Øvrige aktiver	300.808	300.808
Behæftede aktiver i alt	887.976	887.976
Ubehæftede aktiver		
Aktier	1.066.333	1.066.333
Obligationer	13.979.463	13.979.463
Øvrige aktiver	25.077.422	25.143.632
Ubehæftede aktiver i alt	40.123.218	40.189.428
Modtaget sikkerhedsstillelse, der er til rådighed for behæftelse		
Obligationer til dagsværdi		
Behæftet sikkerhedsstillelse	1.552.628	1.552.628
Ubehæftet sikkerhedsstillelse	170.941	170.941
Behæftede aktiver/modtaget sikkerhedsstillelse		
Behæftede aktiver og sikkerhedsstillelse	2.139.796	2.139.796
Modsvarende passiver	2.363.978	2.363.978

Operationel risiko

Operationel risiko er risiko for tab på grund af:

Type	Beskrivelse
Intern svig	Tab, der skyldes handlinger med det formål at begå svig, uberettiget tilegne sig midler eller omgå bestemmelser, lovgivning og bankens politikker, og som involverer mindst én ansat i banken.
Ekstern svig	Tab, der skyldes handlinger med det formål at begå svig, uberettiget tilegne sig midler eller omgå bestemmelser og lovgivning, begået af tredjemand.
Ansættelsesvilkår og sikkerhed på arbejdspladsen	Tab, der skyldes handlinger, der strider mod arbejdsmarkeds- sundheds- eller sikkerhedslovgivning. Udbetaling af erstatninger som følge af personskade eller begivenheder vedr. diskrimination.
Kunder, produkter og forretningspraksis	Tab, der opstår som følge af utilsigtede handlinger eller forsømmelighed, der medfører en manglende opfyldelse af en professionel forpligtelse over for kunder, eller som følge af produktets struktur.
Skader på fysiske aktiver	Tab, der skyldes skader på fysiske aktiver eller tab af disse som følge af udefra kommende begivenheder.
Forretningsnedbrud og systemfejl	Tab som følge af nedbrud og systemfejl.
Ordreaftvikling, levering og procesforvaltning	Tab som følge af mangelfuld transaktionsforvaltning eller procesforvaltning.

Note: Operationel risiko kan som regel knyttes til specifikke enkeltstående hændelser.

Organisationen

Til at bistå bankens ledelse i forhold til operationel risiko er arbejdet omkring dette forankret i følgende afdelinger:

- Juridisk kontor for så vidt angår compliance
- IT-afdelingen for så vidt angår løbende opfølgning på IT-sikkerhed og beredskabsplaner for videreførelse af driften. I den forbindelse skal det oplyses, at størstedelen af bankens IT-udvikling og drift er outsourcet til BEC i Roskilde og JN Data i Silkeborg, hvorfor den operationelle risiko vedr. udvikling og drift håndteres der.
- HR afdelingen for så vidt angår fysisk sikkerhed relateret til personale/bygninger.
- De enkelte forretningsområder for så vidt angår disses eksponeringer.

Opgaverne

Alle operationelle tab over 5.000 kr. indberettes og kommenteres af de enkelte forretningsområder.

Rapporter fra Intern Revision behandles i bestyrelse og direktion. I relation til operationel risiko med særlig fokus på de områder, der er relevante herfor.

Rapporter fra offentlige tilsyn behandles i bestyrelse og direktion.

Indberetning til direktion i tilfælde af kritiske eksponeringer fra de enkelte forretningsområder, når ledelsen af et forretningsområde finder, at rapportering og opfølgning er nødvendig.

Udarbejdelse af ledelsesinformation i form af beskrivelser omkring IT-sikkerhed, compliance og beredskabsplaner.

IT-afdelingen opgør på baggrund af indhentede informationer om aktuelle tabsdata fra forretningsområderne den samlede operationelle risiko hvert kvartal.

Politik

Operationelle risici og tab kan begrænses, men ikke fjernes. Det er bankens politik at begrænse operationelle risici under hensyntagen til de omkostninger, som er relateret hertil. Banken ønsker en åben kultur blandt medarbejderne med henblik på at øge bevidstheden om operationelle risici og sikre vidensdeling blandt medarbejderne.

Håndtering af tab omfatter – afhængigt af den konkrete operationelle hændelse – en vurdering og om fornødent en justering af bankens indretning og drift i form af funktionsadskillelse, kontroller, medarbejderkompetencer, forretningsgange, fysisk sikkerhed etc.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som tab ved ændringer i eksterne forhold, som påvirker banker eller ved fejl vurderinger af konsekvenserne af vedtagne strategier.

Risikoen viser sig i form af et uventet fald i indtægter eller uventet stigning i omkostninger.

Årsagerne kan eksempelvis være:

- En skærpet priskonkurrence, som medfører fald i forretningsvolumen eller faldende indtjening på den eksisterende forretningsvolumen.
- Øgede produktudviklingsomkostninger for at matche nye produkter hos konkurrenterne.
- Øgede markedsføringsomkostninger som følge af negativ pressedækning.
- Fejlvurdering af indtægterne ved igangsatte aktiviteter.

Koncernen vurderer kontinuerligt denne type risici og altid i forbindelse med fastsættelse af solvensbehovet.

Ejendomsrisiko

Ejendomsrisiko defineres som tab på ejendomsporteføljen som følge af generelle fald i ejendomspriserne.

A/S Arbejdernes Landsbank har en portefølje af domicilejendomme på 836 mio. kr.

Ejendommene anvendes hovedsageligt til bankens drift. Herudover anvendes dele af enkelte ejendomme til udlejning til beboelse og liberalt erhverv.

Ejendommene er geografisk bredt placeret i Danmark, dog med overvægt i Storkøbenhavn målt på regnskabsmæssig værdi.

Domicilejendomme værdiansættes årligt pr. 31. dec. til „omvurderet værdi“, hvilket udtrykker en dagsværdi på værdiansættelsestidspunktet.

Aflønningspolitik

Lønpolitikken indeholder blandt andet retningslinjer for vederlæggelse af bestyrelsen og direktionen i Arbejdernes Landsbank. Lønpolitikken gennemgås løbende og mindst én gang om året. Det er i 2014 vurderet, at der ikke har været behov for ændringer heri ud over konstateringen af, at den tidligere definition af risk takers er udvidet til at omhandle de personer, som har væsentlig indflydelse på risikostyringen – herunder ansatte i kontrolfunktioner.

Lønpolitikken fastlægger, at ledelsen i banken skal aflønnes med et vederlag, der både er markedskonformt, og som afspejler ledelsens indsats for banken og koncernen. Lønpolitikken fastlægger endvidere, at vederlaget til repræsentantskabet, bestyrelsen og direktionen skal være en fast aflønning, således at der ikke indgår nogen form for incitamentsaflønning i vederlæggelsen.

For øvrige risikotagere og ansatte i kontrolfunktioner gælder endvidere, at der ikke udbetales variable lønde dele til disse uden for rammerne af indgået overenskomst.

I årsrapporten for 2014, side 17, omtales præmissen for det af bestyrelsen nedsatte bestyrelsesudvalg, Nominerings- og Aflønningsudvalget. På side 19-22 samt i note 11 oplyses om vederlag mv. til repræsentantskab, bestyrelse, direktion og øvrige risikotagere mv., som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen.

Der er i 2014 fratrukket to medarbejdere fra gruppen af risikotagere, som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen. De to personer har modtaget en fratrædelsesgodtgørelse, der er tilpasset deres anciennitet og kontraktforhold i øvrigt, men deres position som medlem af denne gruppe har på ingen måde haft indflydelse på udmålingen af beløbs størrelse. Der er i alt udbetalt kr. 2,6 mio. kr. i fratrædelsesgodtgørelse til disse medarbejdere, hvoraf det højeste beløb udgør 1,4 mio. kr.

AKTIESELSKABET

 Arbejdernes Landsbank

CVR-nr. 31 46 70 12, København

Panoptikonbygningen

Vesterbrogade 5 · 1502 København V
Telefon 38 48 48 48 · www.al-bank.dk